

Οι νεκροί του Πολυτεχνείου - Ένας πολύτιμος μύθος...

Στις αρχές του 1973 το χάσμα μεταξύ κράτους και φοιτητών μεγαλώνει, ενώ η κόντρα μεταξύ τους εντείνεται. Η Χούντα των Συνταγματαρχών στην προσπάθεια της να περιορίσει τους φοιτητές βάζει σε εφαρμογή το διάταγμα 1347, που επιτρέπει την άρση της αναβολής στράτευσης για τους φοιτητές που απέχουν από τα μαθήματα ή προτρέπουν συναδέλφους τους σε αποχή. Ήταν η σπίθα που άναψε τη φωτιά. Η φοιτητική ανησυχία αρχίζει να μεγαλώνει και στις 21 Φεβρουαρίου πραγματοποιούνται στο κτίριο της Νομικής φοιτητικές συνελεύσεις, με κύριο αίτημα την κατάργηση του μέτρου της στράτευσης, ενώ στις 14 Μαρτίου ακολουθεί και δεύτερη. Σημαντικό ρόλο στην κλιμάκωση της κατάστασης είχε και το μνημόσυνο του «Γέρου της Δημοκρατίας», Γεωργίου Παπανδρέου. Όλα έδειχναν ότι κάτι θα συνέβαινε και τελικά αποδείχτηκε αληθές.

14 Νοεμβρίου 1973.

Χιλιάδες φοιτητές έχουν συγκεντρωθεί από το πρωί στο κτήριο της Νομικής Σχολής και ετοιμάζονται να κάνουν συνέλευση. Στο τέλος της συνέλευσης πραγματοποιούν πορεία στην οδό Σόλωνος και Πατησίων. Το απόγευμα και ενώ οι φοιτητές παραμένουν στο Πολυτεχνείο, ο αστυνομικός διευθυντής Δασκαλόπουλος και ο εισαγγελέας Σαμήτας διατάζουν τους φοιτητές να διαλυθούν. Οι φοιτητές βρίσκονται σε δίλημμα. Δημιουργείται συντονιστική επιτροπή η οποία και αποφασίζει στις 8.30 μ.μ. την κατάληψη του Πολυτεχνείου.

Σύνθημά τους: ΨΩΜΙ-ΠΑΙΔΕΙΑ-ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ-ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ.

Ωρα 7 μ.μ.

Από 1500 φοιτητές πάρθηκε η απόφαση «να μείνουμε απόψε στο Πολυτεχνείο». Συγκροτείται Συντονιστική Επιτροπή απ' όλες τις σχολές και επιβάλλει έλεγχο σε ανεύθυνα συνθήματα και μεταδίδει τα δικά της από μεγάφωνα και το μικρό πομπό, αλλά και συγκεντρώνει τρόφιμα, φάρμακα κ.λπ. Γύρω στο Πολυτεχνείο και χιλιάδες Έλληνες τούς συμπαραστέκονται.

Ο Παπαδόπουλος παραμένει μάλλον ψύχραιμος. Σύμφωνα με την μαρτυρία του υπ' αριθμόν 2 στην κυβέρνηση των Συνταγματαρχών, Στυλιανού Παττακού, σχολίασε τις κινητοποιήσεις των φοιτητών με την φράση «Άσ' τα παιδιά να κλάνουνε...».

15 Νοεμβρίου 1973.

Γέμισαν τα κτίρια του Πολυτεχνείου και το προαύλιο από φοιτητές και απ' έξω δεκάδες χιλιάδες λαού και μαθητών, που έρχονται κατευθείαν από τα σχολεία τους, φέρνοντας στους φοιτητές όλο και περισσότερα τρόφιμα, φάρμακα κλπ.

Εκλέγεται Συντονιστική Επιτροπή που συμμετέχουν και δυο εργάτες, και σε ανακοίνωση της λέει: «Η εκδήλωση του Πολυτεχνείου είναι αντιφασιστική και αντιιμπεριαλιστική».

Λειτουργεί νέος πομπός, που τώρα ακούγεται σ' όλη την Αττική:

«Εδώ Πολυτεχνείο! Εδώ Πολυτεχνείο! Σας μιλά ο Ραδιοφωνικός Σταθμός των ελεύθερων αγωνιζόμενων φοιτητών, των ελεύθερων αγωνιζόμενων Ελλήνων. Κάτω η χούντα, κάτω ο Παπαδόπουλος, έξω οι Αμερικάνοι, κάτω ο φασισμός, η χούντα θα πέσει από το λαό...»

Λαέ, κατέβα στο πεζοδρόμιο, έλα να μας συμπαρασταθείς, τη λευτεριά σου για να δεις...».

Η τότε άγνωστη φωνή ανήκει στην μετέπειτα πολιτικό της Αριστεράς, Μαρία Δαμανάκη.

Στη Θεσσαλονίκη και Πάτρα οι φοιτητές καταλαμβάνουν τα πανεπιστημιακά κτίρια. Οι αγρότες από τα Μέγαρα ξεκινούν για την Αθήνα. Στο Αιγάλεω γίνονται επαναστατικές εκδηλώσεις και ακολουθούν τέτοιες στις συνοικίες της Αθήνας και του Πειραιά.

16 Νοεμβρίου 1973.

Χιλιάδες άνθρωποι είναι γύρω από το Πολυτεχνείο και φωνάζουν με τους ελεύθερους φοιτητές «Κάτω η χούντα, η χούντα θα πέσει απ' τον λαό».

Ώρα 7 και μισή μ.μ.

Ο δικτάτορας δίνει διαταγή να χτυπηθεί πρώτα η λαοθάλασσα, που είναι γύρω στο Πολυτεχνείο. Δακρυγόνα πέφτουν συνεχώς και κάνουν αφόρητη την ατμόσφαιρα. Ο λαός ανάβει φωτιές και τα εξουδετερώνει. Τώρα σφυρίζουν σφαίρες και οι πρώτοι νεκροί πέφτουν. Ο λαός στήνει οδοφράγματα, δεν υποχωρεί, παλεύει άοπλος, παραμένει στη θέση του.

Ώρα 12 τη νύχτα μπαίνει στην Αθήνα στρατός και τανκ και καταλαμβάνουν επίκαιρες θέσεις.

17 Νοεμβρίου 1973, ώρα 2 πρωινή.

Τα τανκ πλησιάζουν το Πολυτεχνείο. Εκείνη τη νύχτα ένας νεαρός ονόματι Κωνσταντίνος Λαλιώτης και μετέπειτα υπουργός του ΠΑΣΟΚ, μπαίνει μπροστά στο άρμα και καθυστερεί την εισβολή του στο εκπαιδευτικό συγκρότημα.

«Φαντάροι, είμαστε άοπλοι, είμαστε αδέρφια, μη μας χτυπήσετε, ελάτε μαζί μας» φωνάζει ο μετέπειτα δημοσιογράφος του Έθνους, τραπεζικός υπάλληλος και παραγωγός εκπομπών, Δημήτρης Παπαχρήστος και συνεχίζει με την απαγγελία του εθνικού ύμνου.

17 Νοεμβρίου 1973, ώρα 2:58 πρωινή.

Το τανκ γκρεμίζει τη σιδερένια πόρτα του Πολυτεχνείου. Στρατός και αστυνομικοί μπαίνουν στο προαύλιο. Οι φοιτητές προσπαθούν να φύγουν, αλλά δέχονται άγριες επιθέσεις. Πολλοί φαντάροι προστατεύουν και βοηθούν τους φοιτητές να φύγουν. Πολλοί συλλαμβάνονται και οδηγούνται στην Ε.Σ.Α. Οι οδομαχίες συνεχίζονται γύρω από το Πολυτεχνείο μέχρι το πρωί.

Ωρα 11 π.μ. επαναφέρεται στρατιωτικός νόμος.

Το τέλος της δικτατορίας, θα επέλθει μερικούς μήνες αργότερα με τα τραγικά γεγονότα της Κύπρου. Στο μεταξύ όμως διάστημα, καθώς και στην συνέχεια, γεννιέται ένα θέμα που στην μακρόχρονη πορεία του, παίρνει διαστάσεις αστικού μύθου: «Οι νεκροί του Πολυτεχνείου» ...

Ο ρόλος του Λαλιώτη και η συνέντευξη του υπίλαρχου Γουνελά

Καλό θα είναι εδώ να θυμίσουμε ότι ουσιαστικά η πολιτική καριέρα του Λαλιώτη, που αναφέρθηκε πιο πάνω, ξεκίνησε με τα γεγονότα του Πολυτεχνείου τον Νοέμβριο του 1973 όταν σαν μέλος τότε της επιτροπής των φοιτητών ήταν εκείνος που υπέδειξε στον επί κεφαλής των τεθωρακισμένων αρμάτων υπίλαρχο Μιχάλη Γουνελά «να πέσει η πύλη και να εγγυηθούν οι στρατιώτες την ομαλή έξοδο των φοιτητών από το χώρο του Πολυτεχνείου τους οποίους φοιτητές είχαν εγκλωβίσει μέσα σ' αυτό και παρά τη θέληση τους να παραμείνουν εκεί διάφορα εξωφοιτητικά στοιχεία τα οποία είχαν εισέλθει παράνομα».

Αυτά -τα πασίγνωστα- τα είπε και σε συνέντευξη που έδωσε στην ΕΡΤ ο επικεφαλής του πληρώματος του περιβόητου άρματος, που γκρέμισε την Πύλη.

Τη συνέντευξη την πήρε το 1984 από τον Υπίλαρχο (του '73) Μιχάλη Γουνελά η ΕΡΤ, η οποία όμως δεν μετέδωσε.

Η πλήρης συνέντευξη του Γουνελά -του είχαν πάρει και άλλη την οποία, επίσης,

δεν μετέδωσαν!- είναι η παρακάτω:

ΕΡ.: Πέρασαν δέκα χρόνια από τα γεγονότα του Πολυτεχνείου. Είσασταν ο αξιωματικός που οδήγησε το άρμα στην πύλη του Πολυτεχνείου. Τι έχετε να πείτε σήμερα;

ΑΠ.: Ομολογώ πως ήθελα να μιλήσω, γιατί επί 10 χρόνια τώρα, ακούγεται πάντα η άλλη πλευρά. Και θα ήθελα να μιλήσω για δύο λόγους: Και προσωπικά, επειδή πρέπει να διασαφηνίσω ορισμένα σημεία σχετικά με το ρόλο μου σε όλη αυτή την υπόθεση, που λέγεται Πολυτεχνείο, αλλά και εκ μέρους των συναδέλφων εκείνων που βρέθηκαν εκείνη τη συγκεκριμένη νύχτα σε εκείνο το συγκεκριμένο χώρο, χωρίς βέβαια να τους εκπροσωπώ. Πιστεύω να μην έχουν αντίρρηση. Όσα έχουν λεχθεί μας αδικούν. Μας παρουσιάζουν σαν εγκληματίες, σαν ανθρώπους που δεν έχουν ηθικές αναστολές. Σαν τέλος πάντων, ανθρώπους που μόλις τους βγάλεις από τα στρατόπεδα πρέπει να τους κρατάς για να μην σκοτώνουν, κακοποιήσουν ή δεν ξέρω κι εγώ τι άλλο να κάνουν.

ΕΡ.: Ποιος ήταν ο δικός σας ρόλος, λοιπόν;

ΑΠ.: Όπως ξέρετε, τ' όνομα μου σχετίζεται με την κατάρριψη της πύλης του Πολυτεχνείου. Και η πύλη είναι ένα από τα σημεία εκείνα που έχει συμπυκνωθεί όλη η εκμετάλλευση. Διότι δεν πιστεύω ότι υπάρχει κάποιος λογικός άνθρωπος που να πιστεύει ότι δεν υπάρχει εκμετάλλευση σε όλη αυτή την υπόθεση. Η πύλη προσφέρεται για να γίνει σύμβολο. Έχει όλα τα χαρακτηριστικά ενός συμβόλου. Παρ' όλα τα χαρακτηριστικά ενός συμβόλου. Παρ' όλα ταύτα, όμως, εις την πύλη δεν υπήρξε ουδείς νεκρός όπως και σε ολόκληρο το χώρο του Πολυτεχνείου, πέραν του τραυματισμού της Ρηγόπουλου ο οποίος είναι και γνωστός. Ο τραυματισμός αυτός έγινε εξ αμελείας και δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθεί. Η Ρηγόπουλου έπεσε σε μια απόσταση γύρω στα 15 μέτρα.

ΕΡ.: Ανεξάρτητα από αυτό, ποιος ήταν ο δικός σας ρόλος;

ΑΠ.: Ο ρόλος ο δικός μας, ήταν ρόλος διαιτητού. Εμείς κατεβήκαμε -και αυτό είχε γίνει συνείδηση απ' όλους τους συναδέλφους που ήταν διοικητές τμημάτων- στο χώρο, για να παρέχουμε εγγυήσεις, σχετικά με την ζωή και την ασφάλεια, μεταξύ των φοιτητών και της Αστυνομίας.

ΕΡ.: Αυτό, ποιος το είχε ζητήσει;

ΑΠ.: Δεν ξέρω. Νομίζω οι φοιτητές. Ζητάγανε ορισμένες εγγυήσεις. Σχετικά με την ανάγκη να εκκενωθεί το Πολυτεχνείο δεν υπήρχε καμία αμφισβήτηση. Και η μια πλευρά και η άλλη, το ήθελε. Με τη διαφορά ότι οι φοιτητές είχαν ζητήσει να αποχωρήσουν το πρωί. Όμως, εγώ πιστεύω ότι η ατμόσφαιρα ήταν ήδη φορτισμένη και έπρεπε κάτι να γίνει.

ΕΡ.: Ποιες ήταν οι δικές σας εντολές και πόσο κατοχυρωμένος ήσασταν συνταγματικά;

ΑΠ.: Συνταγματικά πιστεύω ότι ήμασταν κατοχυρωμένοι, αλλά ανεξάρτητα από αυτό εγώ, δεν στέκομαι εδώ. Μπήκα στο Πολυτεχνείο, γιατί πίστευα ότι ο Πολυτεχνείο έπρεπε να εκκενωθεί σύντομα. Γιατί αν δεν συνέβαινε αυτό, οι καταστάσεις που θα επακολουθούσαν θα ήταν χειρότερες και οι νεκροί πολύ περισσότεροι.

ΕΡ.: Κύριε Γουνελά, δώστε μας μία εικόνα εκείνης της νύχτας μπροστά από την πύλη του Πολυτεχνείου, όπως την είδατε εσείς.

ΑΠ.: Οι φοιτητές μιλούσαν και διαπραγματευόντουσαν ελεύθερα με τους αστυνομικούς, χωρίς να υπάρχει κανένας ψυχολογικός καταναγκασμός.

ΕΡ.: Το ότι βρίσκονταν πίσω από το άρμα δεν νομίζετε ότι ήταν αρκετό;

ΑΠ.: Δεν το νομίζω. Διότι εκείνη τη στιγμή το άρμα δεν ήταν ακριβώς στην πύλη.

ΕΡ.: Πότε φέρατε το άρμα στην πύλη;

ΑΠ.: Όταν απεφασίσθει ότι η διάνοιξη θα γινόταν με το άρμα, εγώ μεν έφερα το άρμα στην πύλη και ο Λαλιώτης ή ο Σταμέλος ειδοποιούσαν με τον τηλεβόα, να απομακρυνθούν από την πύλη διότι η πύλη θα έπεφτε.

ΕΡ.: Τα συνθήματα που φώναζαν εκείνη τη στιγμή, είχαν ανταπόκριση σε σας;

ΑΠ.: Θα είχαν αν είχαμε κάποια ανθρωποκτόνο πρόθεση.

ΕΡ.: Αφού μπήκατε, πώς σας υποδέχτηκαν οι φοιτητές που ήταν μέσα;

ΑΠ.: Όχι άσχημα! Είχαν βέβαια κάποια ανησυχία. Όταν όμως τους διαβεβαίωσα ότι δεν πρόκειται να κακοποιηθούν ηρέμησαν.

ΕΡ.: Όταν φτάσατε στην πύλη, τα παιδιά πίστευαν και το έλεγαν ότι θα σμίγατε μαζί τους και δεν θα μπαίνατε;

ΑΠ.: Δεν το θυμάμαι. Πάντως, να ξέρετε ότι όσο μίσος κι αν αισθανόμασταν, αν πιστεύαμε ότι κάποιος θα σκοτωνόταν, όσο σκληρός και να 'σαι, αυτό δεν μπορείς να το κάνεις. Πρέπει να σημειωθεί, πως η πύλη συμφωνήθηκε μεταξύ Στρατού και «Επιτροπής», να γκρεμιστεί με το τανκ, γιατί αλλιώς δεν μπορούσε να ανοίξει αμέσως. Πίσω της είχαν τοποθετηθεί σιδηροδοκοί, ξύλα κ.λπ. -καθώς και δύο αυτοκίνητα- για να μην την «παραβιάσουν» οι αστυνομικοί, κι όλα αυτά τα υλικά ήταν δύσκολο να μετακινηθούν.

Ο Γουνελάς συνεχίζει σε άλλη του συνέντευξη (ολόκληρη εδώ) και πάλι στην κρατική τηλεόραση, της οποίας ελάχιστα αποσπάσματα εμφανίστηκαν στην εκπομπή «Ρεπορτάζ χωρίς σύνορα» (2005, «Η αληθινή ιστορία της 17 Νοέμβρη»):

[...]

ΕΡ.: Υπήρξε συμφωνία των εκπροσώπων των φοιτητών για να πέσει η πύλη ;

ΑΠ.: Βεβαίως! Συναποφασίστηκε. Εκρίθη ως η πλέον πρόσφορη λύση και συναποφασίστηκε. Δεν θυμάμαι ποια πλευρά το πρότεινε. Δεν το θυμάμαι. Αλλά εκρίθη ως η πλέον πρόσφορη και η πλέον ακίνδυνη λύση.

ΕΡ.: Γιατί έπρεπε να γίνει; Γιατί δεν μπορούσε να ανοίξει η πόρτα ή οι πλαϊνές πόρτες;

ΑΠ.: Όταν φτάσαμε στο Πολυτεχνείο, εκείνη την ώρα είχε γίνει κάποια συμφωνία με κάποιους άλλους, πιθανόν με την Αστυνομία και είχε ανοίξει μια παράπλευρη πόρτα από την οποία βγήκε ένας αριθμός εγκλείστων, εκατό - διακόσιοι, δεν ξέρω πόσοι. Αλλά κάποιοι από το εσωτερικό του Πολυτεχνείου αντέδρασαν, την έκλεισαν την πύλη και εν συνεχεία δεν επέτρεπαν σε κανέναν να βγει. Γι' αυτό λοιπόν, έπρεπε να ανοίξει κάποια δίοδος απέξω. Δεν υπήρχε άλλη λύση να εκτονωθεί η κατάσταση και να φύγουν από μέσα.

ΕΡ.: Αλλά η πύλη αυτή εκ των υστέρων χρησιμοποιήθηκε για να βγει ο κόσμος;

ΑΠ.: Όχι, γιατί έπεσε η κεντρική. Βγήκαν όλοι από την κεντρική. Από κει βγήκαν όλοι, από την κεντρική πύλη, διότι κατέρρευσε. Έπεσε, άνοιξε. Και από κει βγήκαν εν συνεχεία όλοι όσοι ήσαν μέσα.

ΕΡ.: Γιατί δεν μπορούσαν οι φοιτητές να την ανοίξουν την πόρτα;

ΑΠ.: Γιατί κάποιοι αντιδρούσαν από μέσα. Υπήρχαν ομάδες περιφρούρησης οι οποίοι δεν ήθελαν, δεν ξέρω για ποιους λόγους, αλλά δεν ήθελαν να εκτονωθεί η κατάσταση δηλαδή. Και τους εμπόδιζαν δια της βίας να βγουν.

ΕΡ.: Πείτε μου κάτι, εσείς είχατε την ευθύνη, δίνατε διαταγές για τα άρματα; Ποια ήταν η δική σας αρμοδιότητα;

ΑΠ.: Εγώ ήμουν επικεφαλής των αρμάτων, των πέντε αρμάτων τα οποία πήγαν στο Πολυτεχνείο.

ΕΡ.: Όταν φτάνατε στο Πολυτεχνείο υπάρχουν πυροβολισμοί, ποιο είναι το κλίμα;

ΑΠ.: Όχι. Δεν υπήρχαν πυροβολισμοί. Αντιθέτως αυτές τις δυο-τρεις ώρες που μείναμε εκεί απ' έξω από το Πολυτεχνείο, μέχρι να αποφασιστεί να πέσει η πύλη, συζητούσαμε από τα κάγκελα με τον κόσμο που ήταν μέσα. Και συζητούσαμε σε φιλικό κλίμα. Αλλά και από τις καταθέσεις, εάν πάρετε και διαβάσετε τις καταθέσεις της δίκης, θα δείτε ότι παράπονο με τον στρατό δεν είχε κανείς από εκείνους οι οποίοι ευρίσκοντο μέσα. Ο στρατός τήρησε την υπόσχεση την οποία έδωσε. Ότι θα βγει ο κόσμος έξω χωρίς να πειραχθεί κανένας. Και μπορώ να σας διαβεβαιώσω ότι τουλάχιστον εκεί μπροστά στην πύλη του Πολυτεχνείου και όπου υπήρχε παρουσία στρατού, δεν υπήρξε καμία βιαιοπραγία.

ΕΡ.: Το κλίμα μέσα στο στρατό πώς ήταν απέναντι στους φοιτητές; Είχε γίνει κάποια προσπάθεια φανατισμού των αξιωματικών;

ΑΠ.: Όχι, καμία. Καμία προσπάθεια. Κατεβήκαμε για να παίξουμε το ρόλο του διαιτητού μεταξύ φοιτητών και Αστυνομίας. Δεν υπήρξε κανένας φανατισμός, ούτε και καμία βέβαια ανθρωποκτόνος πρόθεση. Διότι εάν υπήρχε, καταλαβαίνετε ότι θα υπήρχαν εκατόμβες θυμάτων.

ΕΡ.: Εσείς από ποιον παίρνατε διαταγές;

ΑΠ.: Από τον κ. Γιοβάνη.

ΕΡ.: Ποια ήταν ακριβώς η διαταγή;

ΑΠ.: Η διαταγή ήταν να ανοίξουμε δίοδο για να μπορέσουν να βγουν έξω οι φοιτητές. Όταν λέμε διαταγή μη φανταστείτε ότι εδόθη διαταγή όπως δίνεται στις επιχειρήσεις. Διάλογο κάναμε.

ΕΡ.: Οι φοιτητές ήρθαν και σας ζητήσανε να γίνουν διαπραγματεύσεις;

ΑΠ.: Είχε προηγηθεί, δεν ξέρω. Όταν πήγαμε εμείς αυτά είχαν όλα ήδη συμφωνηθεί και δεν το ζητήσανε από μας. Δεν ξέρω ποιοι συμφώνησαν και με ποιους έγινε η συμφωνία να βγουν οι τρεις εκπρόσωποι έξω προκειμένου να βρεθεί κάποια λύση.

ΕΡ.: Στις διαπραγματεύσεις είναι οι εκπρόσωποι των φοιτητών, εσείς και ποιοι άλλοι ακόμα;

ΑΠ.: Και η Αστυνομία, δεν θυμάμαι να υπήρχαν άλλοι. Στον προθάλαμο του ΑΚΡΟΠΟΛ.

[...]

ΕΡ.: Στη δίκη γιατί νομίζετε ότι σας κατηγορήσαν;

ΑΠ.: Εγώ πήγα κατηγορούμενος για τρεις ανθρωποκτονίες. Διότι κάποιος κατέθεσε και είπε ότι σε ένα από τα αυτοκίνητα τα οποία ευρίσκοντο πίσω από την πύλη και το οποίο κατεστράφη, ευρίσκοντο μέσα τρεις άνθρωποι. Ως απεδείχθη, δεν υπήρχε κανείς. Ο εισαγγελέας πρότεινε επτά μήνες φυλάκιση, το δικαστήριο μου επέβαλε δέκα οκτώ και ο Άρειος Πάγος μετά από αναίρεση έκανε την ποινή επτά ή οκτώ μήνες, δεν θυμάμαι αυτή τη στιγμή ακριβώς.

[...]

Πάνω λοιπόν σ' αυτή τη «φαινή» ιδέα του Λαλιώτη στήθηκε ο μεταπολιτευτικός «μύθος» του Πολυτεχνείου και πάνω σε μια απίστευτη προπαγανδιστική απάτη οικοδομήθηκε η συντεχνία του κόμματος των πολιτικών κομμάτων. Με απλά λόγια, το πολιτικό κατεστημένο οφείλει πολλά στην «ιδέα» Λαλιώτη και κατ'

επέκταση στον μετέπειτα μύθο των «χιλιάδων», «εκατοντάδων» και τελικά 12-23 νεκρών...εκτός Πολυτεχνείου...

Οι νεκροί του Πολυτεχνείου

Μετά τη μεταπολίτευση λοιπόν, ξεσπάει ένας «πόλεμος» ανακοινώσεων για τους υποτιθέμενους νεκρούς του Πολυτεχνείου.

59 νεκροί το ένα «ίδρυμα»!

75 νεκροί ο άλλος «φορέας»!

154 νεκροί (ΝΑΙ τόσους βρήκανε) μια άλλη εφημερίδα!

Ανάμεσα στις σοβαροφανείς «πηγές» ξεχωρίζει κανείς την εφημερίδα «Έθνος», την «Ένωση Δημοκρατικών Μητέρων», τον γραφικό πρόεδρο ενός κόμματος-σφραγίδα, τον θυρυκικό ΜΠΑΜΠΗ Κωνσταντόπουλο (έδινε συνεντεύξεις λέγοντας ότι μιλάει με εξωγήινους) και άλλους φορείς γραφικούς και μη.

Η πολιτεία, λογικό ήταν, επηρεάστηκε από αυτό το κυνήγι μαγισσών.

Θα γίνει μια αναφορά σε έναν απ' τους πιο γραφικούς κατάλογους νεκρών.

Σε εφημερίδα των Αθηνών εμφανίζεται κατάλογος με 82 ονόματα ανθρώπων που πέθαναν στις 16 και 17 Νοεμβρίου. Τα λαγωνικά ψάχνουν και βρίσκουν ότι οι άνθρωποι αυτοί πέθαναν πραγματικά, αλλά ΑΠΟ ΑΛΛΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ στα νοσοκομεία της Αθήνας.

Κάποιος «δημοσιογράφος» δηλαδή, πήγε στο Ληξιαρχείο Αθηνών έδωσε «λαδάκι» στον υπάλληλο και αυτός του έδωσε λίστα με ονόματα πεθαμένων εκείνες τις μέρες. Ο «δημοσιογράφος» τους έβαλε σαν νεκρούς του Πολυτεχνείου.

Εμβρόντητη η εφημερίδα μαθαίνει αργότερα ότι τα ονόματα των «ηρωικών νεκρών» που δημοσίευσε ήταν μια **γριούλα 81 χρονών** που πέθανε από ανακοπή καρδιάς, ένας **παππούς 75 χρονών** που πέθανε από καρκίνο και άλλοι.

Στο βιβλίο («Μαρτυρία απ' το ματωμένο φοιτητικό κίνημα 1967-1974». σ. 156-157) του φοιτητή και μετέπειτα βουλευτή του ΠΑ.ΣΟ.Κ, Λουκά Θ. Αποστολίδη, παρουσιάζεται ένας ακόμα κατάλογος με νεκρούς, σύνολο: 60 και 2 αγνοούμενοι. (Ο πίνακας των νεκρών αυτών δόθηκε στο Λονδίνο από την «Κίνηση για την απελευθέρωση όλων των πολιτικών κρατουμένων στην Ελλάδα).

Ένας άλλος κατάλογος νεκρών (κι απ' τους πιο περίφημους μάλιστα), ήταν αυτός του Μπάμπη Γεωργούλα, στελέχους της οργάνωσης «Ρήγας Φεραίος» (ΚΚΕ).

Ο Γεωργούλας αναφέρει 77 ονόματα νεκρών (τα περισσότερα, χωρίς το μικρό όνομα, άρα μη ταυτοποιήσιμα):

1. Αναγνωστόπουλος Νίκος
2. Αντάρογλου
3. Αργυρίου
- 4. Ασημακοπούλου**
5. Βυθούλκας
6. Βρυώνης Απόστολος
7. Γερακίδης Γεώργιος
8. Γελιάλης Μ.
9. Γιαννόπουλος Γεώργ.
10. Γρέλος Γιάννης
11. Δαζαβίδης Ι.
12. Δεστήρης
13. Δημητρίου Α.
14. Δημόπουλος Αντρέας
15. Διαμαντάκη Μαρία
16. Τόρις Μαργκρέττε
17. Έγκελον Γκούλια
18. Ευαγγελινός Γιάννης
19. Ηλιόπουλος
20. Θεοδώρου Δημ.
21. Ιωαννίδης
22. Ιωάννου Καίτη
23. Κάγκος Γιάννης
24. Κάππος Γ.
25. Καρακάς Μπαλσάν
26. Καραγεώργης Στέλιος
27. Καραγεωργίου Αντρ.
28. Καραμάνης Μάρκος
29. Κομνηνός Διομήδης
30. Κουμούλος Γιάννης
31. Κούμπος
32. Κοντομάρης
33. Κουτουμάρης Σπ.
34. Κανιωτάκης
35. Κόκκινος Δημ.
36. Κρητικάκη
37. Κυριακόπουλος Δημ.

38. Καρδίκας
39. Λαζαρίδης
40. Λαζαριώτης Παν.
41. Μαλικάκης
42. Μαζαράκης
43. Ματζώρος
44. Μανωλόπουλος
45. Μαρκουλής Νίκος
46. Μπεκιάρη Βασιλική
47. Μυρογιάννης Μιχάλης
48. Μέξης
49. Μικρώνης Κώστας
50. Μιχαηλίδης
51. Μπέτσας
52. Μπότης
53. Μώμος Στέλιος
54. Παντελεάκης Κυρ.
55. Παπαγεωργίου Χρ.
56. Παμέπης
57. Παπαροδόπουλος Χ.
58. Παπαδόπουλος Χαρ.
59. Πολυζωίδης Γ.
60. Παλέμος Β.
61. Σπαρτίδης Αλ.
62. Σαμούρης Γεώργιος
63. Σορμαλής
64. Σάζιος Ε.
65. Σχίζας
66. Σταυροπούλου
67. Ταΐνης
68. Τουρίλ Έκλέκ
69. Τσιγκούνης
70. Τουλούπας Δημήτριος (λοχίας πού αρνήθηκε να πυροβολήσει εναντίον των φοιτητών και σκοτώθηκε επί τόπου από ίλαρχο)
71. Φαμέλλος Βασ.
72. Φιλίνης Ιωάννης
73. Χανιωτάκης

- 74. Χρηστακέα Μαρία
- 75. Χαραλαμπίδης Νικ.
- 76. Χαλκιαδάκης
- 77. Ψαρά Ελένη

Ο κατάλογος αυτός καθίσταται άμεσα αναξιόπιστος, καθώς στον αριθμό 4, αναγράφεται το όνομα της νεκρής «μαϊμού» Ηλένιας Ασημακοπούλου (λεπτομέρειες παρακάτω).

Βεβαίως και δυστυχώς υπάρχουν νεκροί των γεγονότων του Νοεμβρίου 1973. Ο αριθμός τους κυμαίνεται μεταξύ 23 και 12. Όμως όλοι σκοτώθηκαν έξω και μακριά από το Πολυτεχνείο, όπως διαπιστώθηκε και επιβεβαιώθηκε από το υπ' αριθμόν 677/1975 παραπεμπτικό βούλευμα και την υπ' αριθμόν 723/1975 απόφαση του πενταμελούς Εφετείου Αθηνών, ενώ **κανένας απ' τους νεκρούς δεν ήταν φοιτητής του Πολυτεχνείου**. Το πιο αξιοσημείωτο περιστατικό που συνέβη εντός του χώρου του Πολυτεχνείου, ήταν ο σοβαρός τραυματισμός μιας φοιτήτριας, της Πέπης Ρηγοπούλου, μετέπειτα καθηγήτριας του Πανεπιστημίου Αθηνών, όταν μια κολώνα καταπλάκωσε τα πόδια της (αναφέρεται παρακάτω, στην συνέντευξη του χειριστή του ταγκ, που εισέβαλε στο Πολυτεχνείο, Ανδρέα Σκευοφύλακα).

Προηγουμένως, η τότε κυβέρνηση της ΝΔ είχε αναθέσει στον εισαγγελέα **Τσεβά** να βρει επί τέλους πόσοι πεθάναν την ημέρα εκείνη. **Ο Τσεβάς ψάχνει και βρίσκει ΜΟΝΟ 15 ονόματα**. Προσθέτει όμως στο πόρισμα του και άλλους τρεις που πέθαναν αργότερα, ενώ αναφέρει και έμμεσες μαρτυρίες.

Επισήμως ανακοινωθέντες νεκροί, σύμφωνα με το επίσημο πόρισμα Τσεβά, είναι οι ακόλουθοι:

1. Διομήδης Ιωάννου Κομνηνός, ετών 17, μαθητής. Εφονεύθη έξωθι του Πολυτεχνείου περί ώρα 22.15' της 16.11.73. Βασίμως πιθανολογείται ότι δράστης του φόνου τούτου είναι ο προεκτεθείς Συνταγματάρχης.

2. Βασίλειος Παναγιώτου Φαμέλλος, ετών 26. Εφονεύθη εγγύς του υπουργείου Δημοσίας Τάξεως περί ώρα 22.30' της 16.11.73, βληθείς προφανώς υπό τίνος των εκ του υπουργείου πυροβολούντων.

3. Toril Engeland, σπουδάστρια, Νορβηγίς. Εφονεύθη εις την πλατείαν Αιγύπτου περί ώρα 23.30' της 16.11.1973 παρ' αγνώστου δράστου.

4. Γεώργιος Ανδρέου Σαμούρης, σπουδαστής, ετών 22. Εφονεύθη υπ' αγνώστου εις άγνωστον σημείον εξ επαφής περί το μεσονύκτιον της 16.11.1973 και το πτώμα του μετεφέρθη και απερρίφθη εις την διασταύρωσιν των οδών Καλλιδρομίου και Ζωσιμάδων (Κατάθεσις υπ' αριθμ. 137).

5. Αλέξανδρος Ευστρατίου Σπαρτίδης, ετών 16, μαθητής. Εφονεύθη επί της οδού Κότσικα (παρόδου Πατησίων) την 10.20 ώραν της 17.11.1973, βληθείς υπό στρατιωτών εκ του κτιρίου του ΟΤΕ.

6. Μάρκος Δημητρίου Καραμάνης, ετών 23. Εφονεύθη ευρισκόμενος εις την επί της οδού Πατησίων και Αιγύπτου 1 πολυκατοικίαν την 10.30 ώραν της 17.11.1973, βληθείς ομοίως υπό στρατιωτών εκ του κτιρίου του ΟΤΕ.

7. Βασίλειος Καρακάς, Τούρκος υπήκοος, ετών 43. Εφονεύθη εις την πλατείαν Αιγύπτου περί ώραν 13.00' της 17.11.1973, βληθείς εκ διερχομένου άρματος μάχης.

8. Δημήτριος Θεοφ. Θεοδώρας, ετών 6. Εφονεύθη επί της οδού Ορεινής Ταξιαρχίας Ζωγράφου περί ώραν 13.30 της 17.11.1973, βληθείς υπό στρατιώτου ευρισκομένου έμπροσθεν του Ναού του Αγίου Θεράποντος.

9. Βασιλική Φωτίου Μπεκιάρη, ετών 17. Εφονεύθη ευρισκομένη εις την ταράτσα της επί της οδού Μεταγένους 8 - Νέος Κόσμος οικίας της περί ώρα 12.30' της 17.11.1973, δεχθείσα εις την κεφαλήν της βλήμα αδέσποτον άρματος.

10. Γεώργιος Αλεξάνδρου Γεριτσίδης, ετών 48, εφοριακός υπάλληλος. Εφονεύθη ευρισκόμενος εν Ν. Λιοσίοις προς εκτέλεσιν υπηρεσίας περί ώραν 12.15' της 17.11.1973 δεχθείς ομοίως βλήμα αδέσποτον άρματος μάχης εις την κεφαλήν.

11. Νικόλαος Πέτρου Μαρκουλής, ετών 25. Εφονεύθη παρά την πλατείαν Βάθης περί ώραν 11.00' της 17.11.1973, βληθείς εκ διερχομένου άρματος μάχης.

12. Στυλιανός Αγαμ. Καραγεώργης, ετών 19, εργάτης. Ετραυματίσθη θανασίμως

επί της οδού Πατησίων, έμπροσθεν του κινηματογράφου ΕΛΛΗΝΙΣ, περί ώρα 10.00΄ της 17.11.1973, βληθείς εκ διερχομένου άρματος και απεβίωσεν εις το ΚΑΤ την 30.11.1973.

13. Ανδρέας Στεργίου Κούμπος, ετών 63. Ετραυματίσθη σοβαρώς διερχόμενος την οδό Καποδιστρίου περί ώρα 14.00΄ της 18.11.1973, βληθείς εκ διερχομένου άρματος και απεβίωσε την 30.1.1974.

14. Μιχαήλ Δημήτριου Μυρογιάννης, ετών 20. Εφονεύθη εις την διασταύρωσιν των οδών Πατησίων και Στουρνάρα περί ώραν 13.30΄ της 18.11.73, βληθείς δια περιστρόφου εις την κεφαλήν και

15. Κυριάκος Δημητρίου Παντελάκης, ετών 45, δικηγόρος. Ετραυματίσθη σοβαρώς επί της οδού Γλάδστωνος περί ώραν 12.40΄ της 18.11.1973, βληθείς εκ διερχομένου επί της οδού Πατησίων άρματος και απεβίωσεν την 18.12.1973.

Σε σχέση με τους υποτιθέμενους νεκρούς, εντός του χώρου του Πολυτεχνείου, κατατοπιστικό είναι και το ακόλουθο απόσπασμα από το πόρισμα (το οποίο παρατίθεται ολόκληρο στην συνέχεια του άρθρου) και στο οποίο δεν γίνεται λόγος για κάτι τέτοιο:

...Και εις το αγωνιώδες ερώτημα περί του εάν συνεθλίβησαν ή ετραυματίσθησαν άνθρωποι εκ της εισόδου του άρματος διάφορα και αντίθετα προέκυψαν εκ της ερεύνης στοιχεία. Οι παριστάμενοι τότε επικεφαλής των δυνάμεων, στρατιωτικών και αστυνομικών, αρνητικήν, μετά κατηγορηματικότητα μάλιστα, δίδουν εις το ερώτημα τούτο απάντησιν (οράτε καταθέσεις), έτερος όμως αυτόπτης, δημοσιογράφος αυτός, καταθέτει τα εξής:

«Προσποιούμενος τον αδιάφορον ρώτησα έναν αστυνομικόν: Τι έγινε; Πατήσαμε πολλούς; Μου απήντησε: Δεν βαριέσει μόνον δύο - τρεις αλήτες».

Και εις έτερον σημείον της καταθέσεως του προσθέτει: «Καθώς προχωρούσα σαστισμένος, λίγο έλειψε να σκοντάψω πάνω σε ένα σώμα που ήταν πεσμένο δίπλα από την Μερσεντές. Δύο μέτρα πιο πέρα ήταν πεσμένος άλλος ένας φοιτητής» (Κατάθεσις υπ' αριθ. 218 και 81 και 82).

Αι τελευταίοι αύται καταθέσεις έχουν βεβαίως υπέρ αυτών την λογικότητα των πραγμάτων, όταν ληφθή υπ' όψιν, ότι το άρμα εκινήθη αιφνιδίως και μετά δυνάμεως, καθ' ον χρόνον συνεχίζοντα αι διαπραγματεύσεις και πλήθος σπουδαστών ευρίσκοντο επί των κιγκλιδωμάτων ή όπισθεν αυτών και εν επαφή σχεδόν προς την πύλην. Παραμένει, όμως, μόνον λίαν πιθανή και

ανεπιβεβαίωτος...Περί πάντων τούτων, όμως, αναλυτικώτερον, ως ακολούθως, **αφού προηγουμένως τονισθεί ότι ουδείς απολύτως εκ των σπουδαστών του Πολυτεχνείου εφονεύθη κατά το ανωτέρω τριήμερον** (οράτε υπ' αριθμ. 33437 /11.10.74 έγγραφον της Συγκλήτου του Πολυτεχνείου προς υμάς).

Μετά το 1981, η κυβέρνηση του Α. Παπανδρέου θέλοντας να «αποκαταστήσει» την αλήθεια του Πολυτεχνείου, κατόπιν εντολής του τότε υπουργού Δημόσιας τάξεως Γ. Σκουλαρίκη, επαναφέρθη στην ενεργό υπηρεσία με τα εύσημα του αντιστασιακού και ανέλαβε αστυνομικός διευθυντής ο Γεώργιος Σαμπάνης (είχε αποταχθεί από το καθεστώς Παπαδόπουλου), ο οποίος αναλαμβάνει να βρει τους νεκρούς-φαντάσματα του Πολυτεχνείου. Το πόρισμα είναι κυριολεκτικά καταπέλτης: **Κανένας νεκρός μέσα στο πολυτεχνείο** (όπως ομοίως και στο πόρισμα Τσεβά αναφέρεται) και μόνο δώδεκα γύρω από αυτό από αδέσποτες σφαίρες.

Ονόματα νεκρών, σύμφωνα με το πόρισμα Σαμπάνη και μέρος που σκοτώθηκαν.

Λ Α Τ Α Σ Τ Α Λ Ε Ι Ξ

Θουκυθέντων εις τους κέρεις του Πολυτεχνείου χάρους κατά τη γαύουθα της 17-11-73.

/Α	ΧΡΩΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ	ΗΛΙΚΙΑ	Δ/ΠΛΗ: ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	ΚΟΡΣΕ ΒΗΜΑ ΚΑΘΕΤΟΥ
1.	ENGLAND ΤΟΝΙ-ΜΑΡΓΕΤ	72 έτην		Παν. Αιγύπτου
2.	ΘΕΟΔΩΡΟΥ Δημήτριος	51 "	Ανεκρόντος 2-Σαγγ.	Εις την τάρτανυ της οίκλιας του εξ άδελφούτου σφίρας
3.	ΚΑΡΑΚΑΣ ΒΑΘΥ-ΑΛΕΧΑΝΔΡ	43 "	Μόρων 10	Παν. Αιγύπτου
4.	ΚΑΡΑΜΑΝΙΣ Μάριος	25 "	Χίου 35	" "
5.	ΚΟΝΙΝΟΣ Διομήδης	17 "	Λευκός, 7	"ΙΖΜΟΙ Σ.Μ.Π.
6.	ΜΑΡΚΟΥΛΗΣ Νικόλαος	24 "	Χριστομάνου 67-Σακός	Παν. Βόθης
7.	ΜΗΤΣΙΑΡΗ Βασίλκη	17 "	Μεταγένοος 8-Ν. Αδού	Εις την τάρτανυ της οίκλιας της εξ άδελφούτου σφίρας
8.	ΜΑΥΡΟΥΤΙΑΝΝΟΥ Μιχαήλ	17 "	Αστυ. Θάτλα 8' Δία.	Κερνέθου
9.	ΚΑΛΟΓΕΡΗΣ Γεώργιος	23 "	Κουντιορίτου 7-Κου- νάκη	Καλλιόρολου-Σα- σπυρού
10.	ΣΠΑΡΤΙΑΝΟΣ Αλέξανδρος	16 "	Αγ. Λούρας 80-Σάτω Πιτθήσια	Παν. Βικτωρίας
11.	ΘΑΜΕΡΟΣ Βασίλειος	26 "	Χήσου 1-Κυβέλη	Γ' Σεπτεμβρίου.
12.	ΓΕΡΓΙΤΣΙΑΝΟΣ Γεώργιος	48 "	Μαλίδος 29 Ν. Πρήν.	Β. Αίθρια έντός του πύλ/του του άδελφούτου σφίρας

Εν Αθήναις τη 8 Σεβρουαρίου 1982

Ο ΔΕΚΛΗΤΗΣ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ
ΑΡΤΥΣ Β' ΕΤΗΣΙΑΣ

Η ίδια κατάσταση καθαρογραμμένη.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ				
Φονευθέντων εις τους πέριξ του Πολυτεχνείου χώρους κατά τα γεγονότα της 17 - 11 - 73				
Α/Α	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΗΛΙΚΙΑ	Δ/ΝΣΙΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	ΧΩΡΟΣ ΕΝΘΑ ΕΦΟΝΕΥΘΕΙ
1.	ENGLAND TOKIL - MARGETE	72 ετών		Πλατ. Αιγύπτου
2.	ΘΕΟΔΩΡΟΥ Δημήτριος	51 >>	Ανακρέοντος 2 Ζωγρ.	Εις την ταράτσα της οικίας του από αδέσποτη σφαίρα
3.	KARAKAS TOKIL - ALEXANDER	43 >>	Μύρων 10	Πλατ. Αιγύπτου
4.	ΚΑΡΑΜΑΝΗΣ Μάρκος	23 >>	Χίου 35	Πλατ. Αιγύπτου
5.	ΚΟΜΝΗΝΟΣ Διομήδης	17 >>	Λευκάδος 7	Έξωθι Ε.Μ.Π.
6.	ΜΑΡΚΟΥΛΗΣ Νικόλαος	24 >>	Χριστομάνου 67 Σεπόλια	Πλατ. Βάθης
7.	ΜΠΕΚΙΑΡΗ Βασιλική	17 >>	Μεταγένους 8 Ν. Κόσμος	Εις την ταράτσα της οικίας της από αδέσποτη σφαίρα
8.	ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ Μιχαήλ	19 >>	Ασημ. Φωτήλα 8 Ιλίσια	Καρνεάδου
9.	ΣΑΜΟΥΡΗΣ Γεώργιος	23 >>	Κουντουριώτου 7 Κουκάκι	Καλλιδρομίου-Ζωσιμαδών
10.	ΣΠΑΡΤΙΔΗΣ Αλέξανδρος	16 >>	Αγ. Λαύρας 80 Κάτω Παιήσ.	Πλατ. Βικτωρίας
11.	ΦΑΜΕΝΟΣ Βασίλειος	26 >>	Κάσου 1 Κυψέλη	Γ' Σεπτεμβρίου
12.	ΓΚΡΙΤΣΙΔΗΣ Γεώργιος	48 >>	Ελπίδος 29 Ν. Πράκ.	Ν. Λιόσια εντός του αυτοκινήτου του εξ αδέσποτου βλήματος
			Εν Αθήναις τη 8 Φεβρουαρίου 1982	
			Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ	
				
			ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΑΜΠΑΝΗΣ	
			ΑΣΤΥΝ. Δ/ΝΤΗΣ Α'	

Το πόρισμα αυτό η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ το κρύβει πανικόβλητη, για να διαρρεύσει όμως και να δημοσιευθεί στον τύπο της εποχής και να φθάσει τελικά σε εσάς. Το πόρισμα Σαμπάνη θεωρείται πιο έγκυρο, γιατί συντάχθηκε το 1982, οπότε το κυνήγι των μαγισσών είχε μειωθεί και μπορούσαν να ζυγιστούν καταστάσεις πιο ψύχραιμα. Όμως αναφέρονται οι διαφορές των δύο πορισμάτων για τους σκεπτόμενους αναγνώστες.

Μια ακόμα επίσημη έρευνα για το Πολυτεχνείο πραγματοποιήθηκε το 2003 από το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, για τον ακριβή αριθμό των θυμάτων από την εξέγερση του Πολυτεχνείου. Την έρευνα παρουσίασε το περιοδικό «Ταχυδρόμος». Με βάση

την έρευνα, η οποία δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμη, οι επώνυμοι νεκροί ανέρχονται σε 23, ενώ υπάρχουν και άλλοι 16 των οποίων τα στοιχεία παραμένουν άγνωστα. Στην έρευνα του διευθυντή του Ιδρύματος Λεωνίδα Καλλιβρετάκη γίνεται για πρώτη φορά προσπάθεια καταγραφής του χώρου και των συνθηκών κάτω από τις οποίες έχασαν τη ζωή τους τα θύματα της εξέγερσης. Όπως αναφέρθηκε, οι πρώτες (δημοσιογραφικές) προσπάθειες για την καταγραφή των γεγονότων μιλούσαν για 59 νεκρούς ή και 79 θύματα, με βάση τον κατάλογο Γεωργούλα. Η έρευνα του κ. Καλλιβρετάκη απαντά και σε ένα ακόμα ερώτημα. Αν υπήρχαν νεκροί μέσα ή έξω από το ΕΜΠ. Όπως προκύπτει, νεκροί υπήρχαν, αλλά είχαν χτυπηθεί στους γύρω δρόμους και μεταφέρονταν στο πρόχειρο ιατρείο που είχε στηθεί από τους φοιτητές.

Σύμφωνα μ' αυτή την έρευνα, οι νεκροί είναι οι εξής:

16 Νοεμβρίου 1973

1. Σπυρίδων Κοντομάρης (ετών 57, 20.30)
2. Διομίδης Κομνηνός (ετών 17, 21.30)
3. Σωκράτης Μιχαήλ (ετών 57, μεταξύ 22.30 & 23.00)
4. Βασίλειος Φάμελλος (ετών 26, 23.30)
5. Torill Engeland Magrette (ετών 22, 23.30)
6. Γεώργιος Σαμούρης (ετών 22, 24.00)
7. Δημήτριος Κυριακόπουλος (βραδυνή ώρα - κατέληξε 19/11/73)
8. Σπύρος Μαρίνος (Γεωργαράς) (ετών 35, βραδυνή ώρα)

17 Νοεμβρίου 1973

9. Νικόλαος Μαρκούλης (ετών 24 , πρωινή ώρα, κατέληξε 19/11/73)
10. Αικατερίνη Αργυροπούλου (ετών 76, 10.00, κατέληξε Μάιο '74)
11. Στυλιανός Καραγεωργής (ετών 19, 10.15)
12. Μάρκος Καραμανής (ετών 23, 10.30)
13. Αλέξανδρος Σπαρτίδης (ετών 16, 10.30-11.00)
14. Δημήτριος Παπαϊωάννου (ετών 60, 11.30)
15. Γεώργιος Γερτζίδης (ετών 48, 11.30)
16. Βασιλική Μπεκιάρη (ετών 17, 12.00)
17. Δημήτρης Θεοδωράς (ετών 5 1/2, 13.00)
18. Αλέξανδρος Βασίλειος (Μπασρί) Καρακάς (ετών 43, 13.00)

18 Νοεμβρίου 1973

19. Αλέξανδρος Παπαθανασίου (ετών 59, 10.00)

20. Ανδρέας Κούμπος (ετών 63, 11.00, κατέληξε στις 30/1/1974)

21. Μιχαήλ Μυρογιάννης (ετών 20, 12.00)

22. Κυριάκος Παντελεάκης (ετών 43, 12.00-12.30)

23. Ευστάθιος Κολιινιάτης (κατέληξε στις 21/11/73)

Μια ακόμα μαρτυρία, παρ' ότι μπορεί να χαρακτηριστεί ως «μειωμένης αξιοπιστίας», δώθηκε 30 χρόνια μετά, το 2003 από τον χειριστή του ταγκ που εισέβαλε στο Πολυτεχνείο, Ανδρέα Σκευοφύλακα (ολόκληρη η συνέντευξή του στην συνέχεια του άρθρου):

*«Η καγκελόπορτα έπεσε αμέσως. Πίσω από τη σιδερένια πύλη ήταν σταθμευμένο το Μερσεντές το οποίο είχαν βάλει εκεί οι φοιτητές για να φράξουν την είσοδο. Το έκανα αλοιφή. Η αριστερή ερπύστρια το έλιωσε. Με το που έπεσε η πύλη του Πολυτεχνείου εισέβαλαν οι αστυνομικοί για να συλλάβουν τους φοιτητές. Λίγο αργότερα κατέβηκα και εγώ από το άρμα και μπήκα στον χώρο του Πολυτεχνείου. **Δεν υπήρχε νεκρός**. Θα μπορούσε όμως και να υπάρχουν νεκροί»*

Οι μαρτυρίες και τα στοιχεία όμως δεν σταματούν εδώ:

1. Η υπ' αριθμόν 33437 αναφορά της συγκλήτου του Πολυτεχνείου της 11/10/1975, προς τον εισαγγελέα Δ. Τσεβά, που επιβεβαιώνει ότι κανένας σπουδαστής δεν σκοτώθηκε κατά το τριήμερο

2. Η μαρτυρία του πρυτάνεως του Ε.Μ.Π. Κωνσταντίνου Κονοφάγου στις 20/1/1975, στο πενταμελές εφετείο Αθηνών, ότι μέσα στο πολυτεχνείο δεν σκοτώθηκε κανείς φοιτητής και τα ίδια βεβαιώνει και στο βιβλίο του «Η Εξέγερση του Πολυτεχνείου» 1982 με την προσθήκη ότι ούτε κανείς άλλος πολίτης έχασε την ζωή του μέσα στο Πολυτεχνείο.

3. Μολονότι το Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδος απεφάσισε, κατόπιν εντολών του τότε υπουργού Δημοσίων Έργων και μετέπειτα Δικαιοσύνης, Γεώργιου Αλέξανδρου Μαγκάκη, να απονεμίσει «τιμητική σύνταξη» στις οικογένειες των σπουδαστών που «έχασαν την ζωή τους στο Πολυτεχνείο», ουδείς δικαιούμενος ή μαυροφορεμένη μητέρα ανευρέθη ή έλαβε την ανωτέρω σύνταξιν, που παρέμεινε τελικώς αζήτητη.

Θα αναλογιστεί κάποιος βεβαίως, τι σημασία έχει αν δολοφονήθηκαν ή έφαγαν αδέσποτες, εντός ή εκτός του Πολυτεχνείου; Τι σημασία έχει αν ήταν 15 ή 105;

Ελάχιστη ίσως. Το αίμα είναι αίμα, ασχέτως αν σε κάποιες από τις καταστάσεις που κυκλοφορούν, προστέθηκαν κι άτομα που δεν είχαν καμία σχέση με τα γεγονότα και είχαν αποβιώσει από άλλα αίτια, μέσα στα νοσοκομεία. Κάποιοι όμως, πάνω σ' αυτό το αίμα, δημιούργησαν κι έναν μύθο και πατώντας σ' αυτόν, το καπηλεύτηκαν. Ονόματα δεν λέμε...

Ξεπερνώντας μάλιστα και τους πιθήκους σε θράσος, οκτώ βουλευτές της «Νέας Δημοκρατίας», του κόμματος, δηλαδή, που καθιέρωσε το «γιορτασμό» του Πολυτεχνείου», υπέβαλαν το 1984 στη Βουλή, ερώτηση, ζητώντας από τους «πράσινους» να τους πουν «πόσοι και ποιοι είναι οι νεκροί του Πολυτεχνείου». Φυσικά, η κυβέρνηση δεν απάντησε και το θέμα «πνίγηκε», γιατί «δεξιοί και αριστεροί» κατάλαβαν πως η αλήθεια πάνω σ' αυτό θα τους έκαιγε όλους, μιας και θα γκρέμιζε το μύθο που τόσο τους εξυπηρέτησε όλα αυτά τα χρόνια. Την «ερώτηση» την κατέθεσαν οι Ν. Κλείτος, Α. Κονταξής, Γ. Μάνικας, Α. Μπάλκος, Γ. Ζούρλας, Δ. Φράγκου, Δ. Χατζηδημητρίου και Π. Χατζηνικολάου και πήραν την «πληρωμένη» απάντηση από τον τότε υπουργό Σκουλαρίκη, που τους είπε: «Τιμούμε αυτούς που τιμούσε το κόμμα σας όταν ήταν κυβέρνηση!».

Προηγουμένως, ο Κωνσταντίνος Καραμανλής -θέλοντας να φανεί «εθνικός ηγέτης» για να περάσει στην Προεδρία της Δημοκρατίας- έκανε κάτι θλιβερό και πρωτοφανές στα παγκόσμια χρονικά: Έβαλε τον τότε πρόεδρο της Βουλής Παπασπύρου (τον περιβόητο Παλάντζα) να οδηγήσει το Σώμα των βουλευτών στον «ηρωικό τόπο», όπου και «έλυσε τη συνεδρίαση της Βουλής»!

Σε εφημερίδα της εποχής, διαβάζουμε τα εξής σχετικά:

Μετά τις ομιλίες (στη Βουλή) τηρήθηκε ενός λεπτού σιγή και αμέσως ύστερα, ώρα μία το μεσημέρι, σχηματίστηκε η πορεία με επικεφαλής το προεδρείο. Δια των οδών Αμαλίας, Πανεπιστημίου και Πατησίων έφθασαν στο Πολυτεχνείο, όπου χιλιάδες λαού υποδέχθηκαν με παρατεταμένα χειροκροτήματα τους αντιπροσώπους του έθνους.

Επικεφαλής της πορείας ήταν ο πρόεδρος της Βουλής κ. Δ. Παπασπύρου και ο αντιπρόεδρος κ. Μπουρνιάς. Πήραν μέρος οι βουλευτές όλων των κομμάτων που βρίσκονταν στην αίθουσα την ώρα που αποφασίστηκε. Μεταξύ άλλων, οι κ.κ. Παν. Κανελλόπουλος και βουλευτές της Ν.Δ. Ι. Αλευράς, Ι. Χαραλαμπόπουλος (κοινοβουλευτικοί εκπρόσωποι του ΠΑΣΟΚ) και πολλοί βουλευτές του κόμματος,

ο αρχηγός της ΕΔΗΚ κ. Ι. Ζίγδης και βουλευτές του κόμματος, οι βουλευτές του ΚΚΕ κ.κ. Κάππος, Βασάλος, Δαμανάκη, ο κ. Κύρκος του ΚΚΕ εσ. και οι ανεξάρτητοι κ.κ. Αλαβάνος, Τσουδερού. Ο πρόεδρος της Βουλής κ. Δ. Παπασπύρου, καταθέτοντας στεφάνι είπε και τα εξής:

«Τον Νοέμβρη του 1973 γράφτηκε το έπος του Πολυτεχνείου που έχει καταγραφεί στις ένδοξες σελίδες της ελληνικής ιστορίας. Και τη νύχτα της τελευταίας ημέρας, είχαμε τις ώρες της ντροπής και της κατασχύνης, όταν Έλληνες με στρατιωτικές στολές επάνω στα τανκς παρεβίαζαν το πανεπιστημιακό άσυλο σπέρνοντας ταυτόχρονα τον θάνατο σε πολλούς αγωνιστές που είχαν συγκεντρωθεί εκεί για να εκδηλώσουν την αγάπη και την αφοσίωση τους προς την Ελευθερία και τη Δημοκρατία». Και αυτή η κατασχύνη που γράφηκε το βράδυ εκείνο από την απαράδεκτη επιδρομή που έγινε στο Ανώτατο αυτό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα...».

Και όλα τα παραπάνω για αγωνιστές που τους σκότωσαν τα τανκς κ.λπ. κ.λπ., την ώρα που ΟΙ ΙΔΙΟΙ ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ που ήταν μέσα δηλώνουν πως το τανκ (ένα ήταν) μπήκε κατόπιν συνεννοήσεως μεταξύ αυτών και Στρατού! Ο πολιτικαντισμός -που δεν νοιάζεται για το τι μπορεί να ανατινάξει στον αέρα- σε όλο το μεγαλείο του.

Ο μύθος της Ηλένιας Ασημακοπούλου

Η «θλιβερή» ιστορία της Ηλένιας -για όσους δεν την ξέρουν ή δεν την θυμούνται- έχει ως εξής:

Την πρώτη επέτειο του Πολυτεχνείου, το 1974, ανάμεσα στα λουλούδια και τις φωτογραφίες υπαρκτών και ανύπαρκτων «νεκρών» (σύγχρονων και παλαιότερων, μια και είχαν βάλει φωτογραφίες σκοτωμένων του 1944, του 1950 κλπ.) που γέμισαν το πολυπαθές κτίριο, τις μάντρες, τις αυλές και τα κάγκελα του, ήταν και το σκίτσο μιας ωραιότατης κοπέλας. Δίπλα, στο ίδιο κάγκελο υπήρχε ένα σημείωμα με τα εξής δακρύβρεχτα: «Την λένε Ηλένια Ασημακοπούλου. Είναι το κορίτσι μου. Χάθηκε το βράδυ της σφαγής. Κανένας δεν την ξανάδε. Πήγα σπίτι της αλλά έχουν χαθεί και οι γονείς της. Όποιος ξέρει για το μαρτυρικό τέλος της ας με πληροφορήσει».

Το «δράμα» το πήραν οι εφημερίδες και μία από αυτές, η «Αυγή», έγραψε κατά λέξη, τα εξής κάτω από το σπαραξικάρδιο τίτλο: «ΤΙ ΑΠΟΓΙΝΕ Η ΗΛΕΝΙΑ ΜΟΥ; Η ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΕΝΟΣ ΑΓΟΡΙΟΥ ΠΟΥ ΨΑΧΝΕΙ ΑΚΟΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΔΟΛΟΦΟΝΗΜΕΝΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

ΤΟΥ» και τον υπότιτλο: «Ηλένια Ασημακοπούλου. Χτυπήθηκε στις 17 Νοέμβρη στη Στουρνάρη υπό σφαίρα. Τι απόγινε;».

Στην συνέχεια το «αγόρι» της «Ηλένιας Ασημακοπούλου», αφηγείται την «τραγωδία»:

Ήμασταν μαζί με την Ηλένια μέσα στο Πολυτεχνείο. Μετά την εισβολή, βγήκαμε δίπλα δίπλα από την έξοδο της Στουρνάρη. Ένας οπλισμένος τη σημάδεψε εν ψυχρώ και οι σφαίρες τη βρήκαν στην πλάτη. Ακούμπησε πάνω μου βγάζοντας αίμα από το στόμα κι έπειτα έπεσε. Με συλλάβανε και στην Ασφάλεια μου πήραν το πουλόβερ μου που ήταν κόκκινο από το αίμα της. Δεν τους μίλησα καθόλου για την Ηλένια, για να την προφυλάξω, αν ζούσε... Όταν με άφησαν, το Φλεβάρη του '74. πήγα στο Χαλάνδρι όπου έμενε με την οικογένεια της. Μα οι γονείς της με τον μικρότερο αδερφό της είχαν εξαφανιστεί και στο σπίτι έμεναν άγνωστοι. Όσο κι αν ρώτησα δεν ήξεραν τίποτα. Ούτε κι από το σχολείο της. το Κολέγιο Αγ. Παρασκευής, έβγαλα άκρη. Ίσως οι γονείς της φοβήθηκαν για το δεύτερο παιδί τους κι εξαφανίστηκαν. Όλα αυτά δεν τα κατέθεσα στον κ. Τσεβά γιατί φοβόμουν.

Το όνομα του νέου, ήταν Γιάννης Ηλιόπουλος και ήταν μαθητής της Ιδιωτικής Σχολής Ηλεκτρονικών «ΑΤΟΜ», στην οδό Πατησίων.

Σε λίγο όμως αποκαλύφθηκε πως το σκίτσο της «δολοφονημένης» Ηλένιας -στο οποίο τόσοι φοιτητές και τόσες φοιτήτριες γονυπέτησαν δακρυσμένοι- ήταν παρμένο από διαφήμιση σαμπουάν της αγγλικής εταιρίας «ΜΠΡΕΚ» και είχε δημοσιευθεί σε πολλά περιοδικά και στην αγγλική έκδοση του τριμηνιαίου «Βογκ» (το σκίτσο της διαφημίσεως -είναι «παστέλ»- το φιλοτέχνησε ο Άγγλος ζωγράφος Νίκολας Ίγκον και ως μοντέλο ποζάρισε η Νεοζηλανδή Νάνσι Κρίντλαντ, γνωστό και πανάκριβο φωτομοντέλο, που από ηλικίας 4 χρονών ζούσε στο Λονδίνο). Μετά τη διαπίστωση της απάτης, πανικόβλητοι οι διοργανωτές του πανηγυριού έσπευσαν να παραπέμψουν σε δίκη τον Ηλιόπουλο -από το όνομα του φαίνεται «γέννησε» την Ηλένια- ο οποίος καταδικάστηκε (άρων άρον στις 18/2/75) σε φυλάκιση οκτώ μηνών. Πάντως, μπορεί να καταδικάστηκε και όλοι οι κουλτουριαραίοι να έριξαν σ' αυτόν όλες τις κατάρες του «απάνω κόσμου», αλλά εκείνος είχε κερδίσει: Το όνομα της Ηλένιας εκφωνήθηκε πρώτο στον πίνακα των νεκρών και σε αυτήν, κατατέθηκαν τα περισσότερα στεφάνια, με πρώτο και καλύτερο εκείνο της Ιωάννας Τσάτσου -συζύγου του τότε προέδρου της

Δημοκρατίας- η οποία μάλιστα, γονάτισε μπροστά, στο σκίτσο και δάκρυσε. Ο πανίσχυρος δε, τότε Καραμανλής, ζήτησε φωτογραφία του σκίτσου.

Αριστερά η φωτογραφία της «Ηλένιας» στο χώρο του Πολυτεχνείου και δεξιά η αυθεντική φωτογραφία...

Η περίπτωση όμως έχει και ένα δίδαγμα. Και στο θέμα αυτό την «πλήρωσε» ένα απλό ανθρωπάκι, ενώ ολόκληρα χρόνια τώρα οι βιαστές της μνήμης του Έθνους - με τους ψιθύρους και τις «διαβεβαιώσεις» τους για «εκατόμβες» (ο τότε

δήμαρχος Ζωγράφου μάλιστα, Δ. Μπέης, μετά από κατάθεση που έδωσε στον ανακριτή Τσεβά ο δημοσιογράφος και «Σαμαρείτης του Σταθμού Πρώτων Βοηθειών» Γρηγόρης Παπαδάτος, βεβαίωσε με μεγαλειώδη σοβαρότητα ότι οι νεκροί ήταν τόσο πολλοί ώστε η χούντα τους έθαψε σε ομαδικούς τάφους με μπουλντόζες έξω από το νεκροταφείο του Ζωγράφου) κ.λπ.- κλονίζουν την εμπιστοσύνη του λαού στη δικαιοσύνη και με τα ολέθρια ψέματα τους αναμοχλεύουν πάθη και μίση, χωρίς να πάθουν τίποτα. Οι ίδιοι, μάλιστα, κάθε φορά «παράγοντες» με υποκρισία -αφού ξέρουν ποια είναι η αλήθεια!- μετέχουν στις παραπλανητικές τελετές, θεατρinizούν και κάνουν το κάθε τι για «να τους πιάσει ο φακός» και να φιγουράρουν «θλιμμένοι προσκυνητές» στις εφημερίδες και την τηλεόραση. Και φτάσαμε σε σημείο να πάει «εν σώματι» η Βουλή, πριν από λίγα χρόνια, εκεί και να αφιερώσει ο αλήστου μνήμης Παπασπύρου τη συνεδρίαση «σε εκείνους που θυσιάσαν ΣΕ ΑΥΤΟΝ ΤΟ ΧΩΡΟ τη ζωή τους», χωρίς να τον «τσιμπήσει» ο Εισαγγελέας για τη βάνουση προσβολή της Δικαιοσύνης που διάπραττε, αφού εκείνος -καθώς και οι άλλοι που τον συνόδευαν- γνώριζε ότι το δικαστήριο είχε δεχτεί πως κανένας δεν είχε σκοτωθεί στο Πολυτεχνείο.

Η διαφιλονικούμενη αιματοβαμμένη σημαία του Πολυτεχνείου και τα βασανιστικά ερωτήματα...

Τις επόμενες ώρες, από την ημέρα της εισβολής του τανκ στο προαύλιο του Πολυτεχνείου, βρέθηκε εκεί μια αιματοβαμμένη ελληνική σημαία. Αυτή η σημαία έμελλε να γίνει το σύμβολο του αντιδικτατορικού αγώνα και της εξέγερσης του Πολυτεχνείου.

Πως όμως βρέθηκαν αίματα στη σημαία αυτή, καθώς αποδεδειγμένα, νεκροί και αιματηρές συμπλοκές μεταξύ φοιτητών και στρατιωτών δεν υπήρχαν εκείνη ημέρα στον χώρο του Πολυτεχνείου; Η μόνη τραυματία, ήταν η φοιτήτρια Πέπη Ριγοπούλου (τραυματίστηκε στο πόδι από τον προφυλακτήρα του αυτοκινήτου του πρυτάνεως που εκτοξεύθηκε εναντίον της, όταν το τανκ έριξε την πύλη).

Αν επρόκειτο για κάποιον τραυματία, γιατί δεν βγήκε ποτέ να δώσει λίγο φως σ' αυτό το μυστήριο; Αλλά κι έτσι να γινόταν, από πότε το αίμα ενός τραυματία γίνεται σύμβολο αγώνων; Των νεκρών, τι πρέπει να γίνεται τότε;

Το αίμα και η σημαία ανήκουν όντως σε νεκρό; Και τότε πως βρέθηκε η σημαία στον χώρο του Πολυτεχνείου, αφού όπως προαναφέρθηκε, νεκρός εκεί δεν υπήρξε;

Δίπλα ή κοντά στην σημαία, δεν θα έπρεπε να υπάρχει και ο νεκρός; Που 'ν 'τος;

Τα ερωτήματα είναι ουσιαστικά και πειστική απάντηση δεν έχουν λάβει, αφήνοντας έτσι να αιωρείται η σκέψη που κάνει ο κάθε καχύποπτος: Ότι η αιματοβαμμενη σημαία, δεν αποτελεί τίποτε άλλο από ένα κατασκευασμένο σύμβολο, αντάξιο των κατασκευασμένων ηρώων της εποχής αυτής (οι οποίοι «ήρωες», έφτασαν να κοσμούν και πολλές οδούς με την επιγραφή «Ηρώων Πολυτεχνείου»).

Σε κάθε περίπτωση πάντως, η ιστορία αυτής της σημαίας, στα χρόνια που ακολούθησαν, εξελίχτηκε σε μια φαρσοκωμωδία...

Μετά την ανεύρεσή της, η σημαία φυγαδεύτηκε στα γραφεία της εφημερίδας «Βραδυνή» στην Ομόνοια. Την παρέδωσαν μάλιστα στα χέρια του τότε εκδότη της εφημερίδας Τζώρτζη Αθανασιάδη.

Ο τρόπος διαφυγής της σημαίας από το Πολυτεχνείο παραμένει άγνωστος. Εκείνο που έχει γίνει γνωστό είναι ότι το 1974 (με τη μεταπολίτευση) η σημαία έφθασε στην ΕΦΕΕ και στον πρώτο πρόεδρό της Γ. Σταματάκη της ΚΝΕ. Στην πορεία της πρώτης επετείου του Πολυτεχνείου, τον Νοέμβριο του 1975, τη σημαία κρατούσαν οι Στέφανος Τζουμάκας, Σταματάκης και Χρύσανθος Λαζαρίδης (ΚΚΕ Εσωτερικού τότε). Το 1976 η σημαία πέρασε στα χέρια του Σ. Τζουμάκα της ΠΑΣΠ, προέδρου στην ΕΦΕΕ. Από τον Σ. Τζουμάκα η σημαία πέρασε στον Χρήστο Παπουτσή, ο οποίος παρέμεινε πρόεδρος της ΕΦΕΕ ως το 1980, όντας μάλιστα τελευταίος που θήτευσε σε αυτή τη θέση. Εν συνεχεία το Κεντρικό Συμβούλιο της ΕΦΕΕ αδυνατούσε να συγκροτήσει προεδρείο, ώσπου να περιπέσει σε οριστική απραξία το 1995. Μετά τον Χ. Παπουτσή η σημαία πέρασε στα χέρια (και στη φύλαξη πια) του Φ. Χατζημιχάλη, ο οποίος με τη σειρά του την παρέδωσε στα χέρια του Ι. Τσαμπουργκέλη. Από το 1982 η σημαία «έφυγε» από τα γραφεία της ΕΦΕΕ στην οδό Ιπποκράτους και πέρασε στην...παρανομία, στη μυστική φύλαξή της δηλαδή σε σπίτια στελεχών της ΠΑΣΠ.

Οι καβγάδες μεταξύ των παρατάξεων ήταν ομηρικοί, αλλά πάντοτε στο τέλος το ΠΑΣΟΚ κατάφερνε να την κρατήσει και να την κληρονομεί από στέλεχος σε στέλεχος. Από ένα σημείο και μετά μάλιστα, η σημαία βρίσκεται στα χέρια κάποιου ή κάποιων τους οποίους δεν γνωρίζει ακόμη και η επίσημη ηγεσία του κόμματος, προφανώς γιατί δεν ασχολήθηκε ποτέ σοβαρά για να το μάθει. Η σημαία που όλον τον χρόνο είναι άφαντη, το μεσημέρι της 17ης Νοεμβρίου

κατεβαίνει στην οδό Πατησίων για να τεθεί επικεφαλής της πορείας προς την αμερικανική πρεσβεία. Ενώ μόλις ολοκληρωθεί η πορεία, η σημαία περνάει στα χέρια της ΠΑΣΠ, τυλίγεται προσεχτικά και από τότε οι πάντες αγνοούν την τύχη της.

Το καλύτερο από όλα, είναι το γεγονός ότι η σημαία έχει πλυθεί στο πλυντήριο για να φύγουν τα αίματα! Παρά το γεγονός, ότι αυτό έχει συμβεί πριν από αρκετά χρόνια κρατείται ως μυστικό για λίγους μνημένους. Συγκεκριμένα την έπλυσε η μητέρα ενός φοιτητή όταν την ανακάλυψε κρυμμένη σε ένα μπαούλο ερχόμενη στην Αθήνα για να δει τι κάνει ο γιος της και να του συγυρίσει την γκαρσονιέρα στην οποία έμενε.

Το ΚΚΕ και το μυστήριο της «Πανσπουδαστικής Νο 8»

Δεν υπάρχει «ζύμωση» στα αμφιθέατρα, κάθε φορά που συζητείται το Πολυτεχνείο, που να μη «χτυπά κόκκινο» στο άκουσμα μιας φράσης: «Πανσπουδαστική Νο 8». Πρόκειται για το αντιστασιακό φοιτητικό φυλλάδιο του ΚΚΕ «Πανσπουδαστική», τεύχος οκτώ, που κυκλοφόρησε τον Φεβρουάριο του '74. Επιχείρησε να αποτιμήσει την εξέγερση και να απαντήσει στις συκοφαντίες της ΕΣΑ περί «αναρχικών στοιχείων» που εισέβαλαν και έδρασαν στο Πολυτεχνείο. Όμως, από τη μία όχθη πέρασε στην άλλη: Αφού κατήγγειλε «τις αφηνιασμένες προσπάθειες της χουντικής ΚΥΠ και των πληρωμένων πρακτόρων της να διαστρέψουν την πορεία και το περιεχόμενο της εξέγερσης», φοβούμενο εκτροπή του αγώνα, συνέχισε: *«Καταγγέλλουμε τη προσχεδιασμένη εισβολή στο χώρο του Πολυτεχνείου την Τετάρτη, 14 του Νοέμβρη, 350 περίπου οργανωμένων πρακτόρων της ΚΥΠ (...) με σκοπό να προβάλλουν με κάθε μέσο τραμπουκισμού και προβοκάτσιας γελοία και αναρχικά συνθήματα που δεν εκφράζανε τη στιγμή και τις συγκεκριμένες δυνάμεις»*. Παρέπεμπε -κατά γενική παραδοχή- στους 350 περίπου φοιτητές της Νομικής που διέκοψαν τη δική τους συνέλευση και με παρότρυνση του συναδέλφου τους από τη Φαρμακευτική (και μέλους της ΑΑΣΠΕ) Δ. Μαυρογένη έφθασαν, όλοι μαζί, από τη Σόλωνος στο Πολυτεχνείο. Σε άλλη σελίδα ο Δ. Μαυρογένης καταγγέλλεται ως «πράκτορας».

Το κείμενο δεν έχει αποκηρυχθεί επισήμως από το ΚΚΕ. Τα τότε στελέχη της ΚΝΕ, στην πλειονότητά τους, έχουν αποχωρήσει από το ΚΚΕ, ενώ το κόμμα δεν πήρε ποτέ θέση.

Το επίμαχο απόσπασμα:

Σάν υπεύθυνη Συντονιστ. Έπιτρ. Άγώνα του Πολιτεχνείου καταγγέλλουμε σ' όλο τό σπουδαστικό κόσμο, τή γευλαία και τό λαό τίς άνηγιασμένες προσκάθειες τής χουντικής ΚΥΠ και τών πληρωμένων προχτόρων, τής νά διαστρέψουν, άπ' τήν άρχή τής μεγαλειώδικης εκδήλωσής μας του Πολιτεχνείου, τή πορεία και τό περιεχόμενό τής. Καταγγέλλουμε τή προσχεδιασμένη εισβολή στό χώρο του Πολιτεχνείου τή Τετάρτη, 14 του Νοέμβρη, 350 περίπου όργανομένων προχτόρων τής ΚΥΠ, σύμφωνα μέ τό προβοκατόρικο σχέδιο τών Ροιφρογάλη-Καραγιαννόπουλου, μέ βάση τίς έντολές του κωμμερωμένου τώρα τέως πρωτοδικάτορα Παπαδόπουλου και τής, άμερικανικής CIA, μέ σκοπό νά προβάλλουν μέ κάθε μέσο τρομπουκισμού και προβυκάτσιας γελοία και άταρχικά συνθήματα και συνθήματα που δέν έχρημάζανε τή στιγμή και τίς σιγ κεχωμένες δυνάμεις. Για νά μπορέσουν έτσι ν' άπομονώσουν τό κίνημά μας και τήν εκδήλωσή μας του Πολιτεχνείου άπ' τό σύνολο του λαού και τής γευλαίας. Για νά μπορέσουν ταμπέρει, κατασκυψάσοντας (και μέ τή βοήθεια τών χεφτίκων μέσων επηρεύσεως) τήν εικόνα μιās μεμονωμένης έξτρεμιστικής επαυστατικούασρχικής έξέγερσης που δέν έχει τή σημασία του λαού, νά ξαναχρησιμοποιήσουν τό χλιωτισμένο πρόσημα του «επαπειλούμενον κοινωνικού καθεστώτος» για νά δικαιολογήσουν τήν επαναφορά του στρατιωτικού νόμου και τό δυνάμωμα τής αιματηρής τρομοκρατίας. Ένέσργεις που οι άμερικάνοι, ή CIA και ή χούντα είχαν άπό καιρό πάρει τήν άπόφαση νά επιβάλλουν, ύστερα άπ' τή αιτιώδη άποτυχία τής χουντομαρκεζινικής προσπάθειας καθήλωσης και εκτόνωσης τής λαϊκής αύλης και τή φοβερά επικίνδυνη για τή τύχη τής θξουσίας τους άνάπτυξη τών πιο σύνθετων αντιδικιών άγώνων του λαού ενάντια στη πρωτοφανή καθήλωση του βιοτικού του επιπέδου και τή φασιστική σκλαβιά. Άπόφαση που ενισχύονται σημαντικά και άπό τήν άσχημη τροπή που πήρε τό Μεσανατολικό πρόβλημα για τό συμφέρον του ιμπεριαλισμού και ειδικώτερα του άμερικάνικου, κάτω άπό τά πλήρηματα του άγώνα τών άραβικών λαών, καθώς και άπ' τήν όξυνση τών άμερικανοευρωπαϊκών αντιθέσεων και άνταγωνισμών στην οικονομικό αλλά και τό πολιτικοστρατιωτικό τομέα άπό άφορμή τό Μεσανατολικό και άπ' τό βύθιμα τής οικονομικής κρίσης.

Τό σχέδιο ύμιας τών Ροιφρογάλη, Καραγιαννόπουλου, Παπαδόπουλου, CIA άπέτεχε πτωγωδώς. Τό όργανωμένο φοιτητικό μας κίνημα δίνοντας τή πιο άποηυσιστική μάχη του, άπομόνωσε και συνέτριψε τους προχτόρες. Η επίθεση του συρφετού τών χυφιδών και τών ψευτοεπνυσιατιών που σάν τό κοράκι κυλιόρχουν χρόνια τώρα νά καθρώσουν τίς αντιδικια τορικές, φοιτητικές ιδιαίτερα, δυνάμεις (δχι χωρίς έπιτυχία πρέπει νά όμολογήσουμε εκεί όπου ή άπειρία, ό άνυκόμενος υπερεθουσιασμός και ό κάλπικος υπερεπνυσιατισμός του; ήνοιγουν διάπλυτα τίς πόρτες) βρήκε αντιμετώπο τό σπουδαστικό κόσμο που κράτησε σταθερά τή συνεπή χαραγμένη πορεία του. Έτσι τά συνθήματά μας: Ψωμί—Παιδεία—Έλευθερία, 20% για τή Παιδεία, κάτω ή χούντα Έξω οι άμερικάνοι, Έργάτες Άγρότες και Φοιτητές, Όλοι Ένωμένοι Λαϊκή κυριαρχία, Έθνική Άνεξαρτησία έπνιξαν τίς ψευτοεπνυσιατικές κραυγές τής ΚΥΠ και τών χυφιδών τής που αίφνιδιαστικά είχαν προβάλλει μέ πανώ και μέ τή τρομπυύαχη κατάληψη δυό μεγαφώνων, συνθήματα όπως: Κάτω τό Κράτος, Κάτω ή θξουσία, Μάης του '68 και είχαν πρωιμισιατίσει σε κάποιες άνεδαφικές εκκλήσεις για άμεση λαϊκή επανάσταση και άμεση γενική άπεργία.

Κι εδώ ολόκληρο το φυλλάδιο.

Η καταγγελία της «Πανσπουδαστικής» έπεσε σαν βόμβα στους πρωταγωνιστές του Πολυτεχνείου κι αμφισβητήθηκε τόσο η γνησιότητά της, όσο και συνθήκες κάτω απ' τις οποίες εκδόθηκε. Έτσι, η πρώτη μεταπολιτευτική ενέργεια 16 μελών της Συντονιστικής Επιτροπής, από όλες τις παρατάξεις, ήταν να συγκεντρωθούν (28 Σεπτεμβρίου 1974) και να εκδώσουν «τη μία και μοναδική ανακοίνωση εκτίμησης της εξέγερσης», ώστε να γίνει σαφές ότι «η άλλη» ήταν πλαστή.

Το Πολυτεχνείο, η χούντα και ο Κίσινγκερ

Σύμφωνα με επιστολή που απέστειλε στο «Βήμα» (2-7-2011), ο πρέσβης της Ελλάδος στην Αίγυπτο, κατά την περίοδο της δικτατορίας, Αντώνιος Κοραντής, η ανατροπή του Παπαδόπουλου, οφείλεται καθαρά στους Αμερικανούς, λόγω της άρνησής του να επιτρέψει την διέλευση και τον ανεφοδιασμό των αμερικανικών αεροπλάνων, που είχαν σαν στόχο την παροχή βοήθειας στο Ισραήλ, κατά τον «Πόλεμο του Γιομ Κιπούρ» (ή αλλιώς Δ' αραβοϊσραηλινός πόλεμος), τον Οκτώβριο του 1973...

[...] Κατά την εποχή του τέταρτου Αραβοϊσραηλινού Πολέμου ή, όπως αποκλήθηκε, του «Γιομ Κιπούρ» ή του «Ραμαντάν» -πριν και μετά- ήμουν πρέσβης της Ελλάδας στο Κάιρο, την μεγαλύτερη ελληνική πρεσβεία, τουλάχιστον, κατά τους τότε ιθύνοντας, στη Μέση Ανατολή, στον αραβικό κόσμο και στην Αφρική γενικότερα.

Ο πόλεμος εξερράγη με πρωτοβουλία αποκλειστικά του Σαντάτ -διαφωνώ πλήρως με τον χαρακτηρισμό του ως ανδρός «μετρίου σχήματος»-, όπως προκύπτει από το βιβλίο του «In search of identity» κ.λπ. Και αφού ο λόγος περί του αιμνήστου, άκρως φιλέλληνα, προέδρου Ανουάρ ελ Σαντάτ, κρίνω σκόπιμο να υπενθυμίσω ότι σ' αυτόν, κατ' εμέ, οφείλει ο πολύ Κίσινγκερ το βραβείο Νομπέλ της Ειρήνης και οι ΗΠΑ ίσως τη μεγαλύτερη επιτυχία τους στη μεταπολεμική εξωτερική πολιτική τους.

Λίγες ημέρες μετά την έκρηξη του πολέμου, που κατέλαβε εξαπίνης τους Ισραηλινούς -λόγω της Μεγάλης Εορτής των οποίων, του «Γιομ Κιπούρ», ήσαν υποχρεωμένοι σε ακινησία-, με κάλεσε στο γραφείο του επειγόντως ο τότε

υπουργός Εξωτερικών και ισχυρός άνδρας του καθεστώτος Ισμαήλ Φάχμι και με παρεκάλεσε να παρέμβω στην Αθήνα για να βρεθεί Έλληνας εφοπλιστής να διαθέσει πετρελαιοφόρα για τη μεταφορά υγρών καυσίμων από Βεγγάζη στην Αλεξάνδρεια, καθ' όσον ήταν αδύνατος, λόγω των πολεμικών γεγονότων, ο ανεφοδιασμός της τελευταίας από τα διυλιστήρια του Πορτ Σουέζ. Η Αθήνα αποδέχθηκε το αιγυπτιακό αίτημα και η Αλεξάνδρεια -η περί αυτήν περιοχή είχε κηρυχθεί από τους Ισραηλινούς «πολεμική ζώνη» και όλα τα εμπορικά πλοία που μετέφεραν κυρίως σιτηρά, τα οποία εστερείτο τότε η Αίγυπτος, ανέστρεφαν πρύμναν- ανεφοδιάστηκε πλήρως σε πετρέλαιο. Δεν πρόκειται να αναφέρω το όνομα του διαθέσαντος τα πετρελαιοφόρα εφοπλιστού δι' ευνοήτους λόγους. Πάντως, η ενέργειά του έσωσε, κατά κάποιον τρόπο, την Αίγυπτο, πράγμα που η τότε κυβέρνησή της ανεγνώρισε, όπως είμαι σε θέση να γνωρίζω.

Μετά μία εβδομάδα περίπου, αν πάντοτε δεν με απατά η μνήμη μου, μου τηλεφώνησαν γύρω στις 11 (23.00) τη νύχτα να μεταβώ τα μεσάνυχτα στο γραφείο του Σαντάτ «για κάτι το κατεπείγον». Πράγματι, πήγα στα Ανάκτορα και ο Σαντάτ μού είπε, χωρίς περιστροφές, τα εξής -τα αναφέρω, κατ' ανάγκην, περιφραστικά: «Πείτε στον ομόλογό μου και συνάδελφον εν όπλοις ότι ο Κίσινγκερ προτίθεται να στείλει αεροπορικώς μεγάλη βοήθεια σε υπερσύγχρονο πολεμικό υλικό στο κινδυνεύον Ισραήλ, και θα ζητήσει από την ελληνική κυβέρνηση την άδεια υπερπήσεως και προσγειώσεως σε ελληνικά αεροδρόμια των μεταφερόντων το υλικό τούτο αμερικανικών αεροπλάνων. Εμείς οι στρατιωτικοί είμεθα τίμιοι άνθρωποι, γι' αυτό πιστεύω ότι και ο συνάδελφός μου Έλληνας πρόεδρος θα συγκατανεύσει. Όπως βλέπετε, ο αραβικός κόσμος είναι τώρα ενωμένος στον κοινόν αγώνα και ο πρόεδρός σας πρέπει να λάβει τούτο σοβαρά υπόψη και να απορρίψει το αίτημα Κίσινγκερ, άλλως ξεχάστε τον κόσμον αυτόν, με όλες τις δυσάρεστες συνέπειες για τον Ελληνισμό» κ.λπ.

Επιστρέψας στην πρεσβεία συνέταξα ένα άκρως απόρρητο τηλεγράφημα -διπλής κρυπτογραφήσεως- και το έδωσα γύρω στις δύο το πρωί στους συνεργάτες μου για τα περαιτέρω. Ομολογώ ότι βρέθηκα ενώπιον του μεγαλύτερου διλήμματος της καριέρας μου: «Μπρος βαθύ και πίσω ρέμα»! Τελικώς, αναλογιζόμενος τους Έλληνες στις αραβικές χώρες, εισηγήθηκα την αποδοχή του αιτήματος του Αιγυπτίου προέδρου. Το τηλεγράφημα είχε πρώτο παραλήπτη τον τότε Πρόεδρο

της Δημοκρατίας Γ. Παπαδόπουλο, με κοινοποίηση στους Σπ. Μαρκεζίνη και Χ. Ξανθόπουλο-Παλαμά, αντιστοίχως πρωθυπουργό και υπουργό Εξωτερικών.

[...] Όπως πληροφορήθηκα τότε, και οι τρεις προαναφερθέντες συμφώνησαν με την εισήγησή μου και απαγορεύθηκε η διέλευση κ.λπ. Στη συνέχεια, έσπευσα να γνωστοποιήσω στον Αιγύπτιο πρόεδρο τη θετική απάντηση της Αθήνας. Παραλείπω τα λοιπά περί της ευγνώμονης στάσεως του Σαντάτ υπέρ ημών, που ήλθε δυστυχώς να ανακόψει η δολοφονία του (6.10.1981).

Μετά την ανάκλησή μου στην κεντρική υπηρεσία, ζήτησε να με δει στο σπίτι του ο μακαρίτης πρέσβης Σπύρος Τετενές, στενότατος φίλος μου. Με υποδέχθηκε με τις λέξεις: «Αντώνη, ξέρεις ότι εσύ έριξες τον Παπαδόπουλο; Μου το είπε ο Παλαμάς σοβαρολογώντας!». Και μου εξήγησε τι είχε συμβεί: «Στην πρόσφατη Σύνοδο του Συμβουλίου των ΥΠΕΞ του ΝΑΤΟ και κατά την έξοδο από την αίθουσα συνεδριάσεων ο Αμερικανός ΥΠΕΞ κ. Χένρι Κίσινγκερ επλησίασε τον Έλληνα ομόλογό του και κινώντας απειλητικά τον αντίχειρά του είπε υψηλόφωνα: **“Αυτό που κάνατε με τα αμερικανικά αεροπλάνα, θα το πληρώσετε πολύ ακριβά”**».

Τα ίδια μου επανέλαβε ο μακαρίτης υπουργός μου σε τυχαία συνάντηση -και λίγους μήνας προ του θανάτου του- στο γνωστό καφέ της Γενεύης «Aux Ambassadeurs», προσθέσας τα ακόλουθα: «Κατόπιν των όσων σας ανέφερα, τι γνώμη έχετε για την εξέγερση του Πολυτεχνείου που έλαβε χώρα μερικές εβδομάδες αργότερα;». Σε απάντησή μου ότι δεν μπορούσα να αποκριθώ, εφάνη εκνευριζόμενος λέγοντάς μου: «Λυπάμαι, γιατί διπλωμάτης με την εμπειρία σας, δεν αντελήφθη ποίος ήταν όπισθεν της εξεγέρσεως κάτι το ολοφάνερο». Προφανέστατα, υπονοούσε τον αμερικανικό παράγοντα.

[...] Ευελπιστώ, λοιπόν, ότι όσα αποκαλύπτω ανωτέρω θα γίνουν πιστευτά και θα τεθεί τέρμα στην εκμετάλλευση της εξεγέρσεως του Πολυτεχνείου από ορισμένους που συμμετέσχον σε αυτήν, αλλά δεν τη διοργάνωσαν.

Μετά πάσης τιμής,
Α. Ι. Κοραντής
Πρέσβης ε.τ.

Τί προσφέρει ο εορτασμός του Πολυτεχνείου;

Ένας μύθος, που συνεχίζει να συντηρείται έντεχνα απ' όλα τα πολιτικά κόμματα και πάνω κάτω αυτό μαθαίνουν σήμερα τα Ελληνόπουλα, είναι ότι η εξέγερση του Πολυτεχνείου έριξε την Χούντα. Φυσικά, η Χούντα δεν έπεσε απ' τους φοιτητές (έπεσε μόνο ο Παπαδόπουλος, τον οποίο ανέτρεψε ο επίσης δικτάτορας Ιωαννίδης), αλλά κατέρρευσε σχεδόν μόνη της με τα γεγονότα της Κύπρου τον Ιούλιο του 1974. Μετά τα γεγονότα του Πολυτεχνείου ηρεμία επικρατούσε παντού λόγω του στρατιωτικού νόμου και στις 25 του μηνός γίνεται νέο στρατιωτικό κίνημα που ρίχνει τον Παπαδόπουλο και φέρνει στην εξουσία τον ταξίαρχο Ιωαννίδη. Συνεπώς η κατάληψη του Πολυτεχνείου ουδεμία επίδραση δεν είχε στην αποκατάσταση της δημοκρατίας, αντίθετα έφερε μια πιο σκληρή δικτατορική διακυβέρνηση.

Κάθε καθεστώς χρειάζεται έναν ιδρυτικό μύθο, ένα ιδεολόγημα, ώστε να διαιωνίζει την πολιτική του κυριαρχία.

Η Β' Ελληνική Δημοκρατία είχε ως ιδεολόγημα τη συντριβή του κομμουνισμού, αντίληψη στην οποία συμμετείχαν το Κέντρο και η Δεξιά, δηλαδή το 80% του πολιτικού σώματος. Το ιδεολόγημα αυτό, χρήσιμο επί πολλές δεκαετίες, αποτελούσε αυτονόητη επιλογή για ένα κράτος ενταγμένο στο δυτικό στρατόπεδο, το οποίο περιβαλλόταν από εχθρικά κράτη με κομμουνιστικό καθεστώς και εδαφικές διεκδικήσεις.

Η Γ' Ελληνική Δημοκρατία έχει ως ιδεολόγημα το Πολυτεχνείο, καθώς το πολιτικό σώμα και η καθεστωτική διάνοηση μετακινήθηκαν εμφανώς προς τα αριστερά μετά το 1974, εξέλιξη που εξακολουθεί και σήμερα.

Η ανύπαρκτη νεκρή Ηλένια Ασημακοπούλου, η οποία, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, αποδείχθηκε μοντέλο σε διαφήμιση σαμπουάν, οι φημολογίες για το «τανκ που πάτησε τα παιδιά», οι ανασκαφές στο νεκροταφείο Ζωγράφου, ώστε να εντοπιστούν οι «εκατοντάδες

νεκροί», η απότιση λουλουδιών στο κεφάλι του (μαρξιστή) ιστορικού Νικόλαου Σβορώνου (το οποίο τίμησε κι ο...ίδιος ο Σβορώνος, όντας ζωντανός τότε!), από παιδιά που νομίζουν ότι είναι μνημείο του Πολυτεχνείου, η βαμμένη «ματωμένη» σημαία που γίνεται αντικείμενο περιφοράς κάθε χρόνο, οι αναφορές στους «εκατοντάδες ή δεκάδες νεκρούς», η εθιμοτυπική πορεία προς την αμερικανική πρεσβεία, όλα αποτελούν τελετουργικές εκδηλώσεις της καθεστωτικής ιδεολογίας, η οποία κρατάει την Ελλάδα δέσμια ενός παρωχημένου και εν πολλοίς κατασκευασμένου παρελθόντος.

Η στήλη στον χώρο του Πολυτεχνείου, αφορά τους νεκρούς φοιτητές κατά την Κατοχή (1941-44) και όχι τα γεγονότα του Πολυτεχνείου και η οποία ανεγέρθηκε το 1988 ελλείπει νεκρών φοιτητών στα γεγονότα του Πολυτεχνείου. Στην μαρμάρινη πλάκα έχουν αναγραφεί δεκαοκτώ ονόματα με την μισοσβησμένη, πλην όμως αναγνώσιμη, διευκρινιστική περιγραφή, «Φοιτητές του Ε. Μ. Πολυτεχνείου που έδωσαν τη ζωή τους για τα ιδανικά της Εθνικής Αντίστασης 1941-1944». Δηλαδή ελλείπει, ευτυχώς, θυμάτων, στον αποκαλούμενο «ιερό χώρο» θυσίας, της λογικής και της αλήθειας μάλλον ή φανταστικών νεκρών αγωνιστών, επιστρατεύθησαν οι φοιτητές του 1941-1944!

Όπως είναι γνωστό, η Χούντα είχε παραδώσει την εξουσία από την 8η Οκτωβρίου 1973, όταν είχε αναλάβει η Κυβέρνηση Μαρκεζίνη για να οδηγήσει τη χώρα σε εκλογές, στις 10 Φεβρουαρίου του 1974. Η εξέγερση του Πολυτεχνείου έγινε 16-18 Νοεμβρίου 1973, όταν η «Χούντα» είχε παραδώσει την εξουσία. Εναντίον ποιας Χούντας εορτάζουμε την εξέγερση; Άλλο ένα ανακριβές αιτιολογικό

εορτασμού.

Ο Ευάγγελος Αβέρωφ Υπουργός Εθνικής Αμύνης, δηλώνει στο περιοδικό Επίκαιρα, τεύχος 562, την 10η Μαΐου 1979:

Το Πολυτεχνείο υπήρξε μία ευγενική θαρραλέα δημοκρατική εκδήλωση της νεολαίας. Μόλις όμως εκδηλώθηκε και στέριωσε, κατά την τακτική που δίδαξε ο Λένιν, υπερφαλαγγίστηκε από το ΚΚΕ και τα συνθήματα από συνθήματα Δημοκρατίας έγιναν συνθήματα κομμουνισμού.

Το Πολυτεχνείο όχι μόνο δεν έριξε την δικτατορία αλλά τη δυνάμωσε. Γιατί αυτό ήταν το έναυσμα που ώθησε πολλούς νέους αξιωματικούς λίγο πολύ απογοητευμένους από την δικτατορία, να συσπειρωθούν γύρω από τον Ιωαννίδη που ετοίμαζε συνωμοσία αλλά δεν μπορούσε να την κάνει πράξη. Και έτσι επιβλήθηκε μια χειρότερη δικτατορία...

Τιμώ λοιπόν ειλικρινά και βαθύτατα την πρωτοβουλία και τον ηρωισμό των νέων που ξεκίνησαν αυτό το κτύπημα. Αλλά για να το τιμήσω, νομίζω πως πρέπει να πω αυτό που πιστεύω οι είναι αλήθεια. Δεν είμαι διατεθειμένος λόγω επιμόνου συνθηματολογίας, λόγω ανύπαρκτων «πολυαρίθμων νεκρών», να βοηθήσω και εγώ στην θεσμοποίηση μια ψεύτικης ιστορίας...

Εξ ίσου αποκαλυπτικός ο αείμνηστος Κ. Τσάτσος (Ακαδημαϊκός, Καθηγητής Πανεπιστημίου, Φιλόσοφος και Πρόεδρος της Δημοκρατίας κατά τα έτη 1974-1980) στο βιβλίο του «Λογοδοσία μιας ζωής» όπου γράφει:

Όταν έγινε το Πολυτεχνείο, ούτε πήγα επί τόπου, ούτε συγκινήθηκα. Από την πρώτη στιγμή κατάλαβα ότι αυτά τα πεζοδρομιακά ξεσπάσματα δεν κλώνιζαν την δικτατορία και ότι όπως στα χρόνια της κατοχής, υποκρύπτανε κομμουνιστικές επιδιώξεις επικίνδυνες για το μέλλον.

Έχω την συνείδηση μου ήσυχη ότι δεν συνήργησα στην κατασκευή του μύθου του Πολυτεχνείου. Λυπάμαι τα 5-6 παιδιά που σκοτώθηκαν έξω και μακριά, διότι μέσα στο Πολυτεχνείο δεν σκοτώθηκε κανείς. Η σκληρότερη δικτατορία που ακολούθησε, θα διαρκούσε πού ακόμη, αν δεν την έριχνε η εγκληματική ηλιθιότητα της αποπείρας κατά του Μακαρίου...

Τι, λοιπόν, εορτάζουμε στην επέτειο του Πολυτεχνείου; Αν εξετάσει κάποιος τα συνθήματα και τα πανό, τα οποία αναρτώνται σε κάθε επέτειο στα χώρο του Πολυτεχνείου, θα αντιληφθεί ότι μόνο ιδανικά για την νεολαία δεν εκφράζουν. Κυριαρχούν πάντα αναρχικά και κομμουνιστικά συνθήματα και λάβαρα. Αυτά είναι τα ιδανικά του Πολυτεχνείου; Τα «κάτω» και τα «έξω» αποτελούν τις επιδιώξεις της νέας γενεάς; Ο αναρχισμός και οι απαιτήσεις είναι ο αντικειμενικός σκοπός της νεολαίας; Δεν αρμόζει μια τέτοια συμπεριφορά σε ένα Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα. Αν θέλαμε να καθιερώσουμε μα μέρα εορτασμού της Αναρχίας, δεν είναι η καταλληλότερα ή επέτειος του Πολυτεχνείου, θα μπορούσε να βρεθεί κάποια άλλη, ώστε να μη σπιλώνονται οι όποιοι αγνοί αγωνιστές.

Δυστυχώς, ο μύθος του Πολυτεχνείου, ενισχύεται εντέχνως και μέσα από την σχολική προπαγάνδα. Ο ακόλουθος σχολιασμός της φωτογραφίας, προέρχεται από το βιβλίο Ιστορίας της Γ' Λυκείου (έκδοση 1990), όπου παρ' ότι υπάρχουν επίσημα πορίσματα και έχει γίνει γνωστή η συμφωνία φοιτητών και στρατού για το γκρέμισμα της πύλης του Πολυτεχνείου, οι συγγραφείς επιμένουν, αρκετά χρόνια μετά, να μιλούν για «πολλούς νεκρούς φοιτητές», φωλιάζοντας έτσι αυτή την προπαγάνδα ως κάτι αυτονόητο και δεδομένο στο μυαλό των παιδιών και διαιωνίζοντας κατά συνέπεια την ιστορική απάτη...

Τα χαράματα της 17 Νοεμβρίου, μετά από κυβερνητική διαταγή, ένα άρμα μάχης γκρεμίζει την κεντρική πύλη του Πολυτεχνείου και δίνει το σύνθημα για γενική εισβολή στρατού και αστυνομίας στο εσωτερικό του κτιρίου. Στις συμπλοκές που ακολούθησαν σκοτώθηκαν πολλοί φοιτητές και τραυματίστηκαν ακόμη περισσότεροι. Στη φωτογραφία η συντριμμένη κεντρική πύλη του Πολυτεχνείου

Το συνολικό Πόρισμα Τσεβά

Η συνέντευξη του Ανδρέα Σκευοφύλακα στο «ΒΗΜΑ», το 2003

Πηγές

tovima.dolnet.gr | vrahokipos.net | rwf-archive.gr | iefimerida.gr |
homepages.pathfinder.gr/sfoulidis | img.pathfinder.gr/clubs/files/44447/1 |

thourio.gr | e-grammes.gr | el.wikipedia.org | rizospastis.gr | pasok.gr |
politismospolitis.org | homepages.pathfinder.gr/nfinnos | corfunews.eu | stoxos.gr
| news.in.gr | geocities.com/antimamala | enet.gr | tovima.gr